

EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EVROPSKÉ INTEGRACE

Secesionistické tendence v Evropské unii na příkladu Katalánska
Secession Tendencies in the European Union: Case of Catalonia

Student: Bc. Beata Okenica Maierová

Vedoucí diplomové práce: Ing. Eva Kovářová, Ph.D.

Ostrava 2018

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra evropské integrace

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Beata Okenica Maierová**
Studijní program: N6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6210T004 Eurospráva
Téma: **Secesionistické tendence v Evropské unii na příkladu Katalánska**
Secession Tendencies in the European Union: Case of Catalonia

Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
  2. Secesionistické tendence v Evropské unii
  3. Historický vývoj a současná situace v Katalánsku v kontextu pokusu o nezávislost
  4. Analýza vybraných politických a ekonomických překážek samostatnosti Katalánska
  5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

DUERR, Glen M. E. *Secessionism and the European Union: the future of Flanders, Scotland, and Catalonia*. Lanham, Maryland: Lexington Books, 2015. 238 s. ISBN 978-0-7391-9085-2.
FOJTÍKOVÁ, Lenka a kol. *Postavení Evropské unie v podmínkách globalizované světové ekonomiky*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2014. 390 s. ISBN 978-80-248-3333-0.
ROSŮLEK, Přemysl. *Politický secesionismus & etické teorie: Allen Buchanan a jeho kritici*. Brno: Barrister & Princiál, 2014. 171 s. ISBN 978-80-7485-037-0.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Eva Kovářová, Ph.D.**

Datum zadání: 24.11.2017

Datum odevzdání: 27.04.2018

Ing. Lukáš Melecký, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal
děkan fakulty

Prohlašuji, že jsem celou práci, včetně všech příloh, vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a ostatní materiály, z nichž jsem při přípravě práce čerpala, řádně cituji a uvádím v seznamu použité literatury.

Ostravě dne 26. 4. 2018

.....
Bc. Beata Okenica Maierová

Touto cestou bych chtěla poděkovat mé vedoucí diplomové práce paní Ing. Evě Kovářové, Ph.D. za odbornou pomoc, cenné rady a věnovaný čas při tvorbě této práce.

Obsah

1	ÚVOD	7
2	SECESIONISTICKÉ TENDENCE V EVROPSKÉ UNII	9
2.1	VYMEZENÍ POJMŮ A PŘÍČIN SECESE	9
2.2	SECESIONISTICKÉ TENDENCE VYBRANÝCH ČLENSKÝCH STÁTŮ EVROPSKÉ UNIE	12
2.2.1	Británie – Skotsko	13
2.2.2	Belgie-Vlámsko	18
2.3	ROLE EU V SECESIONISTICKÝCH TENDENCÍCH	21
3	HISTORICKÝ VÝVOJ A SOUČASNÁ SITUACE V KATALÁNSKU V KONTEXTU POKUSU O NEZÁVISLOST	23
3.1	HISTORICKÝ VÝVOJ KATALÁNSKA	23
3.2	POLITICKÁ SITUACE V KATALÁNSKU	28
3.3	EKONOMICKÁ SITUACE KATALÁNSKA	34
4	ANALÝZA VYBRANÝCH POLITICKÝCH A EKONOMICKÝCH PŘEKÁŽEK SAMOSTATNOSTI KATALÁNSKA	45
4.1	POLITICKO-EKONOMICKÉ PŘEKÁŽKY SAMOSTATNOSTI KATALÁNSKA NA VNITROSTÁTNÍ ÚROVNI	45
4.1.1	Ústavní překážky	45
4.1.2	Nálada v katalánské společnosti	46
4.1.3	Ekonomické překážky	49
4.2	POLITICKO-EKONOMICKÉ PŘEKÁŽKY SAMOSTATNOSTI KATALÁNSKA NA MEZINÁRODNÍ ÚROVNI	53
4.2.1	Ekonomické překážky související se (ne)členstvím v EU	54
4.2.2	Omezení volného pohybu osob související s (ne)členstvím v EU	57
4.2.3	Pozice na mezinárodní scéně a členství v OSN	58
5	ZÁVĚR	60
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	64
	SEZNAM ZKRATEK	69
	SEZNAM GRAFŮ A TABULEK	71
	PROHLÁŠENÍ O VYUŽITÍ VÝSLEDKŮ DIPLOMOVÉ PRÁCE	
	SEZNAM PŘÍLOH	

1 Úvod

V posledních letech jsou výrazy jako secese, separatismus nebo nezávislost často skloňovanými pojmy v rámci členských států Evropské unie. Přestože díky Evropské unii byly zrušeny hranice a odstraněny obchodní bariéry mezi členskými státy, byla zavedena jednotná měna a došlo tak i ke sblížení mnohých členských států, usilují některé regiony o nezávislost a vytvoření nového státu. Příkladem těchto regionů je Skotsko, Vlámsko nebo Katalánsko. Ve více než 60leté historii Evropské unie lze najít řadu krizí, ale žádná z těchto krizí se nepotýkala s takovou vlnou secesionistických tendencí jakou lze pozorovat v posledních letech. Důvodem je uvědomění si odlišností v rovině historické, jazykové i kulturní. Dalším důvodem je také ekonomický faktor, který je silný především ve Vlámsku a Katalánsku. Zatímco ve Skotsku se referendum o jeho nezávislosti uskutečnilo a skončilo výsledkem v neprospěch zastánců nezávislosti, ve Vlámsku se zatím nic podobného neudálo. V Katalánsku už proběhlo několik referend, ale všechny byly centrální vládou označeny za protiústavní.

Cílem práce je identifikovat a zhodnotit ekonomické a politické překážky samostatnosti Katalánska, a to na základě analýzy historického, politického a ekonomického vývoje v souvislosti s nárůstem požadavků o nezávislost. S ohledem na tento cíl byla formulována hypotéza následovně, vznik samostatného nezávislého Katalánska by měl negativní politicko-ekonomický dopad na katalánské obyvatelstvo.

Nedostatečné množství české literatury věnující se tomuto problému je jedním z důvodů, proč byla otázka samostatnosti Katalánska zvolena za téma této diplomové práce. Dalším důvodem je pozitivní vztah autorky k tomuto regionu a znalost španělského jazyka, která ji umožnila čerpat i ze španělských zdrojů. Vzhledem k tomu, že poslední katalánské referendum o nezávislosti se uskutečnilo v říjnu minulého roku, je dalším důvodem i aktuálnost tématu.

Práce je rozdělena do pěti kapitol, přičemž první kapitolu tvoří úvod a pátou závěr. Druhá kapitola je rozdělena do tří podkapitol, z nichž první je věnována teoretickému vymezení pojmů secese a jejím příčinám. Druhá podkapitola popisuje příklady secesionistických tendencí v Evropské unii na příkladu Skotska a Vlámka a třetí podkapitola se věnuje pozici Evropské unie k otázce secese a separatismu.

Ve třetí kapitole je detailně popsán historický vývoj, politická a ekonomická situace Katalánska. Kapitola je proto rozdělena do tří podkapitol. V rámci třetí podkapitoly byly využívány statistické údaje sledující vývoj makroekonomických veličin, a to HDP, nezaměstnanosti, inflace, deficitu veřejných financí a veřejného dluhu. Statistické údaje byly

čerpány z oficiálních stránek Eurostatu, ze stránek španělského národního statistického úřadu (INE) a dále z katalánského statistického úřadu (Idescat). Data byla využita pro deskripci a explanaci ekonomické situace Katalánska a dále pro komparaci této situace s ekonomickou situací celého Španělska a průměrem Evropské unie (28).

Ve čtvrté kapitole jsou analyzovány politické a ekonomické překážky, které brání Katalánsku, aby se stalo nezávislým státem. Překážky jsou analyzovány na vnitrostátní a na mezinárodní úrovni. V rámci podkapitol jsou analyzovány i negativní dopady, kterým by Katalánsko muselo čelit, pokud by se stalo nezávislým státem. A protože tyto negativní dopady mohou značně ovlivnit voliče v rozhodování v případném legálním referendu, je na ně nahlíženo také jako na překážky samostatnosti Katalánska.

Za hlavní překážky z úrovně vnitrostátní jsou považovány ústavní překážky a dále názor občanů v Katalánsku. Jsou zde uvedena data z průzkumu politického názoru, který provádí centrum pro názorová studia v Katalánsku, ze kterých vyplývá, že společnost v Katalánsku není jednotná v otázce nezávislého Katalánska. Další významnou překážkou je vystoupení Katalánska z EU v případě vyhlášení nezávislosti a vzniku Katalánska jako státu. Proto se druhá podkapitola čtvrté kapitoly věnuje překážkám a dopadům souvisejícím především s (ne)členstvím v Evropské unii.

Ve čtvrté kapitole jsou také využita data z oficiálních stránek Eurostatu a katalánského statistického úřadu. Mezi metody využití v této kapitole patří metoda analýzy, dedukce, syntézy a deskriptivní statistiky.

V diplomové práci jsou převážně použity anglické, španělské a české zdroje. V práci jsou kromě knižních publikací a odborných akademických příspěvků využívány i zahraniční zpravodajské weby, a to především z toho důvodu, že k aktuální situaci v Katalánsku a k referendu uskutečněnému v roce 2017 nebyla vydána odborná literatura.

2 Secesionistické tendence v Evropské unii

V historii lze najít mnoho příkladů, ve kterých se státy stávaly nezávislými, ať už to bylo rozpadem říší na menší státní útvary, rozpadem kolonialismu nebo vlivem nacionalistických tendencí, které vedly k boji za samostatný stát. Přestože dnes na světě existuje více než 193 států a nezávislých území, stále existují touhy některých skupin či regionů, aby tento počet ještě vzrostl. Jen na území samotné Evropské unie lze nalézt několik takových příkladů. Je možno uvést například Katalánsko, o kterém bude pojednávat tato práce, dále Korsiku nebo severní část Itálie, které požadují úplnou nezávislost nebo alespoň větší autonomii na Francii, respektive Itálii. Secesionistické tendence se objevují také v belgickém Vlámku nebo ve Skotsku, jejíž situace bude dále přiblížena v této kapitole, protože je poměrně aktuální.

Pro pochopení významu a motivů, které vedou určité skupiny či regiony v rámci Evropské unie k secesionistickým tendencím, je důležité pojem secese a s ním související pojmy nejdříve definovat.

2.1 Vymezení pojmů a příčin secese

Jaký je tedy význam slova secese a co toto slovo znamená? Z etymologického hlediska pochází výraz secese z latinského výrazu „secedere“, ve kterém *se* znamená „odděleně“ a *cedere* znamená „jít“.¹ Z tohoto latinského výrazu je odvozen anglický pojem secession (v českém překladu odtržení nebo oddělení se). Až do první poloviny 19. století však tento pojem znamenal jakýkoliv akt oddělení. Teprve v šedesátých letech 19. století se výraz secese poprvé objevil v politickém významu v The Oxford English Dictionary.²

Autoři se ale ve svých dílech neshodují na přesné definici pojmu secese a například Pavković a Radan tento pojem definují obecněji jako „*formální vystoupení ze svazku, federace, politické nebo náboženské organizace apod.*“.³ Zatímco akademik Wood definuje secesionistická hnutí jako: „*teritoriálně definované skupiny, které usilují o formální odloučení od centrální politické moci a o vyhlášení nezávislého státu*“.⁴

---

¹ PAVKOVIĆ, Aleksandar. a Peter. RADAN. *Creating new states: theory and practice of secession*. Burlington, VT: Ashgate, c2007. ISBN 978-0-7546-7163-3.

² ROSŮLEK, Přemysl. *Politický secesionismus & etické teorie: Allen Buchanan a jeho kritici*. Brno: Barrister & Principal, 2014. ISBN 978-80-7485-037-0.

³ PAVKOVIĆ, Aleksandar. a Peter. RADAN., ref. 1, s. 5.

⁴ Wood, John R. *Secession: A Comparative Analytical Framework*. Canadian Journal of Political Science / Revue Canadienne De Science Politique, vol. 14, no. 1, 1981, s. 111. [online]. [cit. 2017-12-14]. Dostupné z: www.jstor.org/stable/3230396

Ačkoliv Allen Buchanan ve svém díle píše, že secesi nelze chápat jen jako odtržení se od existujícího státu s cílem ustavit nový suverénní stát, tak se většina teoretiků soustředí právě na tuto problematiku.⁵ I v této diplomové práci bude výraz secese používán v kontextu odtržení se od existujícího státu s cílem vytvořit nový nezávislý stát, pokud nebude uvedeno jinak.

Dalším výrazem, který se často objevuje v nejrůznějších médiích je pojem separatismus. V českých médiích je právě tento pojem citován více než pojem secese v souvislosti s probíhající situací v Katalánsku a dalších evropských zemích.

Někteří autoři nerozlišují mezi pojmem secese a separatismem a volně tyto výrazy zaměňují. Jiní autoři, například zmiňovaný Buchanan nebo Wood, mezi těmito výrazy vidí rozdíl. Wood popisuje separatismus jako úsilí o větší autonomii, a ne jako úplné oddělení se od státu. Rosůlek ve své publikaci rozlišuje mezi secesí a separatismem tím způsobem, že secesi považuje za úplné odtržení se od státu, zatímco separatismus je oddělení se při zachování územní celistvosti státu.⁶

Při studiu výrazu secese se lze v literatuře setkat s pojmem iredentismus. Je možné říci, že iredentismus je určitou formou secese. Jedná se rovněž o oddělení se od stávajícího státu, ale iredentismus se liší od secese tím, že se toto oddělené území připojí k jinému státu, zpravidla k sousednímu. Mezinárodní právo pohlíží na iredentismus jako na vážnější formu porušující normy než secese, protože narušuje celistvost dvou suverénních států zároveň.⁷

Secesionistické tendence se projevují v různých formách. V Evropě mají většinou podobu nejrůznějších secesionistických hnutí a protestů nebo dokonce politických stran, které se aktivně podílejí na vládě daného státu nebo regionu či území. Jaké jsou však motivy pro vznik těchto hnutí a stran? Rosůlek uvádí, že příčinou secese je „*deficit ve stávajícím politickém systému ve vztahu mezi centrem a periférií (ekonomický, politický, kulturní, psychologický, geografický atp. či jejich kombinace)*“.⁸ Wood zredukoval předpoklady vedoucí k secesi jen na pět hlavních, a to na: geografické, sociální, ekonomické, politické a psychologické.⁹

Pokud jsou tyto faktory vedoucí k secesi blíže specifikovány, tak jako ekonomický motiv, je možné uvést příklad nerovnoměrného rozdělení zdrojů, kdy se určitá skupina domnívá, že

---

⁵ BUCHANAN, Allen. Secession the Morality of Political Divorce from Fort Sumter to Lithuania and Quebec. Citováno in: ROSŮLEK, Přemysl., ref. 2

⁶ ROSŮLEK, Přemysl., ref. 2

⁷ tamtéž.

⁸ ROSŮLEK, Přemysl., ref. 2, s. 52

⁹ Wood, John R., ref. 4

zdroje ze státního rozpočtu nejsou přerozdělovány spravedlivě. Toto může být příklad Katalánska nebo Baskicka.

Politickým motivem může být selhání funkce centrální vlády, která nezvládne zajistit blahobyt svým občanům nebo se nedokáže vyrovnat se sociální, ekonomickou a jinou krizí. Dále to může být nedůvěra v politická rozhodnutí a potřeba mít ve vládě dostatečné zastoupení. Geografický předpoklad může souviset s historickým pozadím, kdy mohlo dojít k nechtěnému přidružení území k jinému státu.

Z pohledu sociálně-psychologických příčin se může jednat o strach z vnitřního i vnějšího ohrožení nebo pocitu odcizení. Příčinou může také být růst sebevědomí určitého secesionistického hnutí, který dále podporuje rozvoj secesionistických tendencí.

V předchozím textu jsou uvedeny příčiny a motivy, které vedou různé skupiny nebo státy k secesi. Je ale důležité si objasnit, jakou roli v této problematice sehrávají pojmy jako je národ, právo národa na sebeurčení, nacionalismus a etnická skupina.

Jedním ze základních pojmů je národ. V literatuře pro tento výraz neexistuje jednotná definice, většinou se však pod definicí národa objevují slova jako území, historie, zvyky, původ, jazyk. Například Smith definuje národ jako pojmenované lidské společenství, které historicky sdílí území, mýty, vzpomínky, masovou kulturu, společnou ekonomiku a běžná zákonná práva a povinnosti mezi jejich členy.¹⁰

Určitou tmelící a integrační silou národa je nacionalismus. Autoři se neshodují na jednotné definici pro tento pojem. Je možné se setkat s nacionalismem, který autoři chápou jako politické přesvědčení nebo například jako doktrínu. Většina autorů však datuje vznik nacionalismu v západní Evropě na přelom 18. a 19. století.¹¹ Hans Kohn definuje nacionalismus jako *„politické přesvědčení, které představuje základ soudržnosti moderních společností a legitimizuje jejich nárok na autoritu. Nejvyšší loajalitu převážné většiny národa orientuje na národní stát, ať už existující ve skutečnosti nebo jen jako předmět tužeb. Národní stát se pokládá nejen za ideální, „přirozenou“ či „normální“ formu politické organizace, ale také za nepostradatelný rámec veškeré společenské, kulturní a ekonomické aktivity.“*¹²

S výrazem národ úzce souvisí právo národů na sebeurčení. Zmínka o sebeurčení národů se objevuje v Chartě OSN z roku 1945 ve článku 1 a ve článku 55, aniž je však dále rozvíjena.

---

¹⁰ SMITH, Anthony D. *Nations and nationalism in a global era*. Cambridge, UK: Polity Press, 1995. ISBN 0745610188.

¹¹ HROCH, Miroslav, ed. *Pohledy na národ a nacionalismus: čítanka textů*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2003. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-86429-20-2.

¹² KOHN, Hans. Nacionalismus. Citováno in: HROCH, Miroslav, ed., ref. 11, s. 87

Právo národů na sebeurčení je zakotveno až v Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech, který vešel v platnost v roce 1976. Ve čl. 1 odst. 1 je uvedeno, že: „všechny národy mají právo na sebeurčení. Na základě tohoto práva svobodně určují svůj politický statut a svobodně uskutečňují svůj hospodářský, sociální a kulturní vývoj.“¹³

Hlavním důvodem začlenění otázky sebeurčení národů do těchto dokumentů byl silící vliv kolonií na vymanění se z nadvlády cizích států v 50. - 70. letech minulého století. Kolonie tak získaly právo mít vlastní stát za předpokladu zachování stávajících administrativních hranic. Tento dekolonizační princip sebeurčení byl například použit i při rozpadu Jugoslávie, kde musely být opět zachovány administrativní hranice. Poprvé v historii, kdy musel Mezinárodní soudní dvůr posuzovat spor o nezávislost, který nesouvisel s dekolonizačním principem, bylo jednostranné vyhlášení nezávislosti Kosova. Dle poradního posudku Mezinárodního soudního dvora bylo toto vyhlášení legální a nebylo v rozporu s mezinárodním právem.

V rámci mezinárodní práva je stále sebeurčení poněkud vágním pojmem, ale klade vysoké nároky na právníky z oblasti mezinárodního práva pro jeho nejednoznačnost. V mezinárodním právu však nelze právo na sebeurčení zaměňovat ani ztotožňovat se secesí.¹⁴

Zde se nabízí otázka, zda jsou Katalánci národem a zda by případné jednostranné vyhlášení nezávislosti bylo shledáno legálním a nebylo v rozporu s mezinárodním právem. Katalánci v roce 2006 schválili tzv. Autonomní statut (l'Estatut d'autonomia), ve kterém se dle odrazu pocitů a přání obyvatel Katalánska a katalánského parlamentu nazvali v preambuli národem, ačkoliv Španělská ústava z roku 1979 Katalánsku ve druhém článku přiznává jen národnost.¹⁵

2.2 Secesionistické tendence vybraných členských států Evropské unie

Evropská unie, jejíž začátky se datují k padesátým létům minulého století, si prošla ve své více než šedesátileté historii několika odlišnými krizemi, a to například krizí prázdných křesel, pádem Berlínské zdi, válkou v Jugoslávii, dluhovou krizí Eurozóny apod. Ve své historii však nečelila takové vlně secesionistických tendencí jako v posledních letech.

Evropskému kontinentu však tyto tendence nejsou neznámy. Duerr ve svém díle zmiňuje například Baltské státy, Československo nebo státy bývalé Jugoslávie Chorvatsko a Slovinsko jako příklady, kde došlo k secesi. Je zajímavé uvědomit si fakt, že ačkoliv si některé

---

¹³ OSN. Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech. New York, 1966. [online]. [cit. 2017-12-15]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/03/mezinarodni-pakt-o-hospodarskych-socialnich-a-kulturnich-pravech.pdf>

¹⁴ ROSŮLEK, Přemysl., ref. 2

¹⁵ Generalitat de Catalunya: Preamble [online]. [cit. 2017-12-15]. Dostupné z: <https://web.gencat.cat/en/generalitat/estatut/estatut2006/preamble/>

členské státy EU prošly procesem secese ve své historii, tak se tento proces odehrál před vstupem do EU. V rámci členství v EU si žádný stát procesem secese neprošel, i když tendence zde existovaly a stále existují.¹⁶

Přestože Evropská unie bezesporu přispěla k ekonomickým, sociálním a dalším sférám rozvoje členských států EU, právě založení Výboru regionů Maastrichtskou smlouvou může být jedním z faktorů, které vedou k pokusům o secesi v prostoru Evropské unie. Duerr uvádí, že od přijetí Maastrichtské smlouvy došlo k nárůstu podpory nezávislosti, především odkazuje na Belgii, Skotsko a Španělsko.

Výbor regionů byl oficiálně založen v roce 1994 s cílem zajistit, aby byla legislativa EU správně aplikována na regionální úrovni. Aktuálně má výbor 350 členů z řad vedoucích představitelů regionů, starostů a volených zástupců měst a regionů z 28 členských zemí EU. Obecným cílem Výboru regionů je zajistit potřeby a přání evropských regionů, čímž vzrůstá a posiluje se jejich role. Regiony reprezentují úroveň NUTS 2 v EU, čemuž například odpovídá Katalánsko jako region v rámci Španělska.¹⁷

Zatímco Výbor regionů posiluje vazby mezi jednotlivými regiony a institucemi Evropské unie, tak vazba mezi regiony a národním státem jako celkem slábne. Je nutné si uvědomit, že státy se vzdaly části své suverenity a pravomocí tím, že je postoupily právě Evropské unii. Ještě nedávno regiony v rámci jednotlivých národních států spojovala stejná měna nebo společná hranice, dnes však toto tvrzení pro členy Eurozóny a Schengenského prostoru neplatí, což posiluje regionální nacionalismus.

2.2.1 Británie – Skotsko

Skotské referendum o nezávislosti na Velké Británii, které se uskutečnilo 18. září 2014, mělo významný politický vliv nejen na Skotsko a Velkou Británii, ale i na Evropskou unii jako celek. Příkladem může být inspirace a snaha jiných regionů o uspořádání podobného referenda. Nicméně výsledek Skotského referenda skončil neúspěchem pro ty, kteří usilovali o nezávislost poměrem 44,7 % ke 55,3 % hlasů ve prospěch těch, kteří chtěli být nadále součástí Spojeného království Velké Británie a Severního Irska.

---

¹⁶ DUERR, Glen M. E. *Secessionism and the European Union: the future of Flanders, Scotland, and Catalonia*. Lanham, Maryland: Lexington Books, 2015. ISBN 978-0-7391-9085-2.

¹⁷ FOJTÍKOVÁ, Lenka. *Postavení Evropské unie v podmínkách globalizované světové ekonomiky*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2014. ISBN 978-80-248-3333-0.

Anglie, Skotsko a jejich parlamenty byly oficiálně spojeny v jeden celek 1. května 1707 tzv. Zákony o Unii. Tímto spojením také vznikl oficiální název Království Velké Británie. Je nutné si uvědomit, že nevznikla federace, protože Velká Británie měla jeden parlament. Z pohledu Skotska však nelze na toto sjednocení pohlížet jako na unitární stát, protože Skotsko si zachovalo svůj právní řád, vzdělávací systém a církev.¹⁸

Za vlády královny Viktorie, která vládla v letech 1837–1901 a netajila se oblibou Skotka, nebylo ve vztazích mezi Skotskem a jižní částí Velké Británie cítit velké napětí. Nicméně se v průběhu let ve Skotsku formovala řada sportovních a vzdělávacích institucí, odborů, obchodních unií a profesionálních asociací, které skotskou politiku směřovaly svým vlastním směrem. Nacionalistické vlny se mezi skotským obyvatelstvem začaly více objevovat po skončení jak první, tak i druhé světové války, kdy v zemi panovala vysoká nezaměstnanost a další hospodářské a sociální problémy.¹⁹

Ve dvacátých a třicátých letech působilo ve Skotsku několik organizací obhajujících tzv. „Home Rule“ (v překladu domácí vláda) pro skotské obyvatelstvo. V roce 1928 vznikla Národní strana Skotska (National Party of Scotland), která se v roce 1934 sloučila se Skotskou stranou (Scottish Party) a vznikla tak Skotská národní strana (Scottish National Party, dále SNP), která zde působí dodnes. SNP byla a je stranou usilující o nezávislost Skotska.²⁰

První větší úspěch SNP nastal v roce 1974, kdy tato strana ve všeobecných volbách získala 11 křesel v britském parlamentu. Za nárůstem popularity SNP v 70. letech stojí také objevení ropných nalezišť v Severním moři. Skotsko požadovalo větší kontrolu nad vlastními nerostnými zdroji. Výsledek voleb z roku 1974 se projevil v uspořádání referenda o devoluci, respektive o vytvoření autonomního skotského shromáždění.²¹ Referendum se uskutečnilo v roce 1979 a ačkoliv bylo 51,6 % obyvatel pro devoluci, tak dodatek zákona požadoval, aby se pro devoluci vyslovilo nejméně 40 % elektorátu, těch však bylo jen 33 %, a proto nebylo skotské shromáždění vytvořeno. Nárůst zájmu o vládní autonomii ve Skotsku byl však znatelný.²²

---

¹⁸DUERR, Glen M. E., ref. 16

¹⁹MCHARG, Aileen, Tom MULLEN, Alan PAGE a Neil WALKER. *The Scottish Independence Referendum: Constitutional and Political Implications*. Oxford University Press, 2016. ISBN 9780191072017.

²⁰DUERR, Glen M. E., ref. 16

²¹DVOŘÁKOVÁ, Kateřina a Miroslava FERRAROVÁ. Separatistické tendence v současné Evropě: Katalánsko, Skotsko a Vlámko na cestě k nezávislosti? *Politologická Revue*. 2014, 20(2), 31-62. ISSN 12110353.

²²DUERR, Glen M. E., ref. 16

Obhájci devoluce v roce 1989 založili tzv. Skotské ústavní shromáždění (Scottish Constitutional Convention, dále SCC) za účasti politických stran, odborů a dalších institucí skotské občanské společnosti. Konzervativní strana a překvapivě i SNP však nebyla součástí tohoto shromáždění. SCC, které tvořili převážně zástupci Labouristické strany a Liberálních demokratů, vypracovalo plán pro vytvoření skotského parlamentu.

Významným momentem bylo konání všeobecných voleb ve Velké Británii v roce 1997. Konzervativní strana ztratila v parlamentu všechny skotská křesla, zatímco labouristé drtivě zvítězili. To byl faktor, jenž vedl k tomu, že Tony Blair – premiér a politik Labouristické strany, svolil k referendu o ustanovení nového skotského parlamentu. V referendu z roku 1997 se vyjádřilo 74,3 % občanů pro vytvoření Skotského parlamentu a 25,7 % občanů proti.²³

Skotský parlament byl ustanoven v Edinburghu zákonem o Skotsku z roku 1998 (Scotland Act 1998). První volby do tohoto parlamentu se konaly v roce 1999. S přijetím zákona o Skotsku z roku 1998 došlo k předání pravomocí v oblasti vnitřní politiky Skotska z Westminsteru na skotský parlament. Některé oblasti však zůstaly pod kontrolou Westminsteru. Ty jsou v zákoně jasně vymezeny, jedná se například o zahraniční záležitosti, zaměstnanost, kontrolu zbraní a další.²⁴

V prvních dvou volebních obdobích, tedy v letech 1999-2007, vládla koalice labouristů s liberálními demokraty. SNP stála v roli opozice. Vedle SNP jako strany usilující o nezávislost tady byly ještě další strany, které se profilovaly stejným směrem, a to Skotská strana zelených (Scottish Green Party) a Skotska socialistická strana (Scottish Socialist Party).

Volby v roce 2007 do skotského parlamentu položily základ budoucího uspořádání referenda. V těchto volbách poprvé zvítězila SNP, získala 47 křesel ze 129 a vytvořila menšinovou vládu. V čele vládní strany stál Alex Salmond. V následujících volbách 2011 SNP získala 69 křesel ve skotském parlamentu a měla tak zajištěnou většinovou vládu. Předsedou byl opět Alex Salmond, kterému nic nebránilo usilovat o referendum o nezávislosti Skotska. V celé zemi probíhala kampaň stoupenců pro i proti nezávislosti. Skotská vláda vedla s britskou vládou obsáhle diskuze. V roce 2012 bylo tzv. Edinburskou dohodou (Edinburgh Agreement) sjednáno převedení pravomocí na skotský parlament, která mu umožňovala v září 2014

---

²³MCGARVEY, NEIL. The 2014 Scottish Independence Referendum and Its Aftermath. *Social Alternatives* [online]. 2015, 34(3), 34-40 [cit. 2018-01-23]. ISSN 01550306. Dostupné z: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=asn&an=111875542&scope=site>

²⁴KASÁKOVÁ, Zuzana. Vznik skotského parlamentu - konec procesu devoluce? *Sborník západoevropských studií*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2005. s. 81-228. ISBN 80-246-0889-8

uspořádat referendum. Ačkoliv referendum nemá ve Velké Británii závazný charakter, bylo předem dojednáno, že bude akceptován jeho výsledek jako v případě referenda z roku 1997.

Referendum se uskutečnilo 18. září 2014 a mohly se ho účastnit osoby starší 16 let žijící ve Skotsku včetně osob narozených v jiných částech Velké Británie. Nemohly se ho však účastnit osoby narozené ve Skotsku, ale žijící jinde. Volební účast byla vysoká a dosáhla 84,5 %. V referendu byla lidem položena jen jedna otázka s možností odpovědi ano nebo ne, a to: „Mělo by být Skotsko nezávislou zemí?“. Voliči však hlasovali v neprospěch nezávislosti v poměru 55,3 % ke 44,7 %, což představuje 2 001 926 voličů proti nezávislosti k 1 617 989 voličům pro nezávislost.²⁵

Ačkoliv příznivci nezávislosti v referendu nevyhráli, nelze hovořit ani o jejich prohře. Skotskému parlamentu se po skončení referenda dostalo více pravomocí například v oblastech výběru daní nebo pořádáním parlamentních a komunálních voleb.²⁶ Vzrostla také členská základna separatistické SNP z okolo 25 000 na více než 100 000 členů. Ve všeobecných parlamentních volbách v roce 2015 získala SNP 56 z 59 skotských křesel ve Velké Británii.²⁷ V posledních volbách do skotského parlamentu, které se uskutečnily v roce 2016 opět zvítězila SNP se ziskem 63 křesel ze 129 možných. SNP je tak vládnoucí stranou ve Skotsku už třetí volební období v řadě.²⁸

Ještě před konáním referenda vydala SNP pod záštitou skotské vlády dokument s názvem „Skotsko v Evropské unii“ (Scotland in the European Union). V tomto dokumentu je mimo jiné napsáno, že v případě vyhlášení nezávislosti Skotska by ihned skotská vláda začala jednat o členství v EU. Je zde však také uvedeno, že by se Skotsko po vzoru Velké Británie nestalo členem Eurozóny a nezapojilo by se do Schengenského prostoru. Pozitiva členství jsou ve zmíněném dokumentu shledávána především v existenci vnitřního trhu EU a také z možného řešení ekonomické a finanční krize právě formou společných konzultací a řešení.

Je nutné však podotknout, zda by bylo umožněno Skotsku ponechat si svou měnu a zaručit mu tak výjimku z přijetí eura a dále zda by bylo dosaženo jednomyslného souhlasu členských států pro přijetí Skotska jako 29. členského státu EU. Státy, které se samy potýkají na svých

---

²⁵ DVOŘÁKOVÁ, Kateřina a Miroslava FERRAROVÁ., ref. 21

²⁶ CARRELL, Severil. Scottish parliament to get control over income tax and welfare spending. In: The Guardian [online]. 2018 [cit. 2018-01-26]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/uk-news/2014/nov/26/scottish-parliament-control-income-tax-welfare-spending>

²⁷ MCGARVEY, Neil., ref. 23

²⁸ KOLČAK, Hakan. Associate Statehood for Scotland as the Way to Stay in both the United Kingdom and the European Union: the Liechtenstein Example. *Romanian Journal of European Affairs* [online]. 2017, 17(1), 40-58 [cit. 2018-01-28]. ISSN 15828271. Dostupné z: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=e5h&an=123516084&scope=site>

územích se secesionistickými tendencemi, by mohly členství Skotska z politických důvodů zamítnout. Tyto argumenty ale i spousta dalších pak byly využity v kampani proti nezávislosti. Do jaké míry však obavy z možného nečlenství v EU napomohly k výsledku v referendu o nezávislosti Skotka ve prospěch sjednocené Velké Británie, lze těžko analyzovat. Nová situace se však začala formovat v roce 2016, kdy došlo k uspořádání referenda o setrvání Velké Británie v Evropské Unii. Pro vystoupení Velké Británie z EU bylo 51,9 % voličů, zatímco proti vystoupení bylo 48,1 %. Pokud je však bráno v úvahu jen samotné Skotsko, tak zde se voliči vyjádřili pro setrvání Velké Británie v EU 62 % hlasy a pro vystoupení bylo 38 % voličů.

Po ohlášení výsledků tzv. Brexitu, kdy se tedy Britové vyjádřili, že už nadále nechtějí být členy EU, se Skotové jasně proevropsky vymezují a usilují o nové referendum o nezávislosti. Předsedkyně vlády Nicola Sturgeonová se den po britském referendu vyjádřila, že Skotsko čelí možnosti, že bude odděleno od Evropské unie proti své vůli, což je demokraticky nepřijatelné. Dále pokračovala tím, že se mění podmínky, za jakých probíhalo skotské referendum v roce 2014 a že se musí projednat možnost druhého skotského referenda.²⁹

Nyní je však otázka dalšího skotského referenda o nezávislosti nejasná. Úřadující premiérka skotského parlamentu se vyjádřila, že přesné datum referenda oznámí, až budou přesně známy podmínky Brexitu. Zatím však v otázce vystoupení Velké Británie z EU panují spíše nejasnosti.³⁰

Pro Skotsko je však členství v Evropské unii velmi důležité a přínosné, ať z hlediska vnitřního trhu, jak bylo zmíněno výše, tak z hlediska ekonomického a sociálního. Bylo odhadováno, že v roce 2011 bylo více než 300 000 pracovních míst přímo i nepřímo spojeno s exportem do EU. Pro Skotsko je EU přední destinací pro své vývozy, v roce 2014 představoval vývoz do EU 42 % celkových skotských vývozů a v nominálním vyjádření šlo o 11 miliard liber. Po Londýně je Skotsko další oblastí v rámci Velké Británie, kde proudí významné množství přímých zahraničních investic. Proto je pro Skotsko důležité být i nadále členem EU, ale v případě konání referenda o nezávislosti si Skotsko chtělo zachovat určité vazby na Velkou Británii, například v podobě jednotné měny libry. Proto bude zajímavé sledovat vývoj a vliv Brexitu na Skotsko v budoucnu.³¹

---

²⁹ KOLÇAK, Hakan., ref. 29

³⁰ BEWS, Lynsey. Nicola Sturgeon suggests second Scottish independence referendum could be held in next four years. *INDEPENDENT* [online]. 2017 [cit. 2018-01-28]. Dostupné z: <http://www.independent.co.uk/news/uk/politics/scotland-independence-referendum-scottish-national-party-snp-a7991006.html>

³¹ *Scottish Government: Boosting our economy* [online]. [cit. 2018-01-28]. Dostupné z: <http://www.gov.scot/Topics/International/Europe/Benefits-EU-Membership/support>

2.2.2 Belgie-Vlámsko

Dlouhodobě se secesionistické tendence objevují i v Belgii. Na rozdíl od Skotska zde neproběhlo žádné referendum o nezávislosti a dle aktuálních informací se nic podobného momentálně neplánuje. Nicméně dle jedné významné představitelky separatistické strany Nová vlámská aliance nebude Belgie do roku 2025 existovat. Tato myšlenka vychází ze současné situace, které Belgie aktuálně čelí.³²

Belgie je federální stát, což bylo do ústavy naformulováno teprve v roce 1993. Stát je rozdělen na 3 regiony – Vlámsko (někdy také označováno jako Flandry), Valonsko a město Brusel. Dále se belgické území dělí na 3 jazykově kulturní společenství – francouzské, vlámské (neboli také nizozemské) a německé. Jednotlivé regiony a společenství mají své parlamenty, výjimkou je Vlámsko a vlámské společenství, jež mají společný parlament.

Belgické království vzniklo v roce 1830 a od přijetí belgické ústavy v roce 1831 nedošlo k razantním změnám směrem k postavení jednotlivých regionů až do roku 1970. Především vlivem vlámsky hovořící populace byly v letech 1970–1993 přijaty čtyři státní reformy, které razantně změnily institucionální postavení Belgie. Došlo k ustanovení kulturních společenství, později jen společenství, kterým byly předány pravomoci v oblasti zdravotnictví a sociální péče. Reformou z roku 1977 vznikly regiony – nejdříve Valonsko a Vlámsko pro předání větší autonomie těmto regionům v ekonomických otázkách. V roce 1988 se stalo hlavní město Brusel třetím regionem. A poslední čtvrtá reforma v roce 1993 změnila Belgii z unitárního státu na federaci.³³

Pro zjednodušení lze přirovnat situaci v Belgii k bývalému Československu. Země je federací rozdělena na dvě jazykově-kulturní skupiny, populace hovořící německým jazykem je v tomto případě zanedbatelná. Na severu Belgie ve vlámském regionu žijí Vlámové, kteří tvoří zhruba 60 % belgické populace. Vlámové hovoří vlámsky neboli nizozemsky, a jsou tak kulturně i etnicky příbuzní Nizozemcům. Zatímco na jihu ve Valonsku žijí Valonci. Ti tvoří přibližně 40 % celkové populace, hovoří francouzsky a jsou tak kulturně i etnicky příbuzní Francouzům. Problém je v tom, že nizozemština a francouzština si nejsou blízké, protože nizozemština pochází z germánské větve, zatímco francouzština je románským jazykem.

---

³²CERULUS, Laurens. Flemish nationalists break cover on Belgium's future. *POLITICO* [online]. 2016 [cit. 2018-01-30]. Dostupné z: <https://www.politico.eu/article/flemish-nationalists-break-the-silence-on-belgiums-future-separatism-independence-bart-de-wever/>

³³ DUERR, Glen M. E., ref. 16

V případě Československa byla otázka jazyka mnohem jednodušší a obyvatelé si velmi dobře rozuměli. V Belgii však tomu tak není. Dalším velkým problémem komplikující i případný rozpad Belgie je samotné město Brusel. V hlavním městě žije většina frankofonních obyvatel, ale město se nachází ve vlámském regionu. Tuto situaci je možné přiblížit opět na příkladu bývalého Československa, znamenalo by to, že by se muselo řešit, co s Prahou, kdyby byla většina obyvatel tohoto města Slováků. Rozdělení Československa tak z tohoto pohledu bylo mnohem jednodušší, než by tomu mohlo být v případě Belgického království.

Hlavními důvody, které vedou Flandry k pokusům o oddělení se od zbytku Belgie jsou ekonomické motivy a také motivy jazykově-kulturní. Jak je uvedeno výše mezi vlámským a valonským regionem panují značné jazykové a kulturní bariéry. Oba tyto regiony mají vlastní parlamenty, dokonce i televizní stanice nebo noviny. V 19. století převažoval vliv francouzsky hovořících obyvatel. To se však nelíbilo vlámskému obyvatelstvu a začali jejich první pokusy o emancipaci. V tehdejší době francouzsky však nehovořili jen Valonci, ale i vyšší třídy ve Vlámku a v Bruselu. To se nelíbilo Vlámům, kteří pokud se chtěli zapojit do politického života nebo ekonomického chodu země, tak museli přijmout frankofonní jazyk za svůj. V roce 1898 byl přijat tzv. zákon o rovnosti, který stanovil, že zákony budou publikovány francouzsky i vlámsky. Postupem času byly přijaty zákony, které Belgii rozdělily na jednojazyčné kraje a dále stanovily procentuální hranici, za kterých musí být respektován druhý jazyk v jednotlivých sférách, například ve školství nebo v úředním styku. Důležitým byl rok 1962, kdy došlo k jasnému stanovení jazykových hranic mezi Vlámskem a Valonskem a uznání dvojjazyčného Bruselu.³⁴

Ekonomický důvod pro rozdělení země je také jeden z významných, ačkoliv lingvistický motiv je kladen mnohými na přední pozici. V první polovině 20. století bylo Valonsko bohatším regionem oproti Vlámku, a to díky těžkému průmyslu, zejména těžbě uhlí a sklářskému průmyslu. Ovšem v poválečném období se situace začala měnit ve prospěch Vlámka. To se začalo orientovat na obchod a služby a dokázalo přilákat zahraniční investice, zatímco ve Valonsku těžký průmysl začal stagnovat. Vlámko je tak v současnosti bohatším regionem, než je Valonsko, přispívá téměř 60 % k tvorbě HDP. Zbývající část tvorby HDP však nepředstavuje jen valonský region, ale i region hlavního města Bruselu, který tvoří okolo 19 % HDP. Míra nezaměstnanosti je ve valonském regionu téměř dvakrát větší než v regionu

---

³⁴ DVOŘÁKOVÁ, Kateřina a Miroslava FERRAROVÁ., ref. 21

nizozemsky hovořící populace. Tyto argumenty jsou využívány často jako motivy pro oddělení se od „chudého“ Valonska.³⁵

Hlavní politickou stranou vyznačující se separatismem a nacionalismem je Nová vlámská aliance (Nieuw-Vlaamse Alliantie, dále N-VA). Ta vznikla v roce 2001 jako pravicové křídlo bývalé Lidové unie (Volksunie, dále VU), která vznikla už v roce 1954. Strana VU byla vlámskou nacionalistickou stranou, jejíž cílem byla větší autonomie. Pro některé radikálnější příznivce této strany však autonomie nebyla řešením a požadovali úplnou samostatnost. To vedlo k tomu, že si krajně pravicoví příznivci VU založili novou stranu zvanou Vlámský blok (Vlaams Blok). Strana se vyznačovala separatistickými požadavky, nicméně v roce 2004 ji Nejvyšší soud zakázal a rozpustil na základě rasistických důvodů. Na tuto stranu nyní navazuje strana Vlámský zájem (Vlaams Belang).³⁶

N-VA je také vlámskou nacionalistickou stranou, ale více umírněnou, než byla strana Vlámského bloku. Při zakládání N-VA strana o sobě v manifestu napsala, že je demokratickou národní vlámskou stranou, která bojuje za nezávislost Vlámka jako členského státu Evropské unie. K tomuto cíli chtějí dospět demokratickými zásadami. Možná právě pro jejich demokratické zásady na cestě k nezávislosti si strana dokázala získat poměrně velké množství voličů za krátkou dobu její existence.

Ve vlámském parlamentu je N-VA od roku 2004 už třetí volební období vládnoucí stranou. V posledních volbách do vlámského parlamentu zaznamenala rekordní vítězství se ziskem 43 křesel ze 129. V ten stejný rok se umístila na prvním místě také ve volbách do federálního parlamentu. V těchto volbách strana získala 33 křesel z celkových 150. Ve federálním parlamentu je tak od roku 2014 poprvé vládnoucí stranou v koalici s třemi dalšími stranami, předešlé volební období však byla vždy v opozici.

Pro N-VA ale i pro celou Belgii budou stěžejní volby v roce 2019. Zástupci strany N-VA se vyjádřili, že by Belgie nemusela po roce 2025, respektive už po volbách v roce 2019 existovat. Cílem, jak již bylo zmíněno, je nezávislost Vlámka. Jejich plán se však opírá o principy konfederace, kde by každému regionu byla přiznána ještě větší autonomie a jednotlivé regiony by se samy mohly rozhodovat o svém osudu, jednotlivé problémy by si řešily svými nástroji a řešeními a měly by vlastní zodpovědnost.³⁷

Na odpověď, zda vyjdou plány N-VA, si však musíme počkat do následujících voleb.

---

³⁵ ROBINSON, Duncan. Belgium: a nation divided by more than two languages. *FINANCIAL TIMES* [online]. 2015 [cit. 2018-01-29]. Dostupné z: <https://www.ft.com/content/c45dfbd4-7349-11e5-bdb1-e6e4767162cc>

³⁶ DUERR, Glen M. E., ref. 16

³⁷ CERULUS, Laurens. *POLITICO* [online]., ref. 37 /

2.3 Role EU v secesionistických tendencích

Oba výše zmíněné příklady mají společné to, že v případě odtržení či získání nezávislosti na původním státu by požadovali nadále členství v Evropské unii. Belgie byla zakládajícím členem tehdy ještě Evropského společenství a Velká Británie přistoupila v roce 1973. Od roku 1992 těží z dokončení společného trhu a realizace čtyř svobod, a to volného pohybu osob, zboží, služeb a kapitálu. Dnes je tento trh nazýván Vnitřní trh EU. V historii EU však ještě nedošlo k tomu, aby v rámci členského státu došlo k secesi.

Na otázku, zda by musel stát, který vznikl z regionu, jež demokraticky získal nezávislost, vystoupit z EU a zažádat znovu o členství, odpovídalo již několik představitelů Evropské komise, mezi ně například patří bývalí předsedové Evropské komise Romano Prodi nebo José Manuel Barroso. Oba se vyjádřili slovy, že by se na nový stát nevztahovaly dosavadní smlouvy EU a na území by bylo pohlíženo jako na třetí zemi. To znamená, že pokud by chtěl být nový stát členem EU, musel by žádat o členství.³⁸

Regiony usilující o nezávislost jsou si vědomy, že členství v Evropské unii jim přináší výhody. V případě, že by nebyly členy EU, tak by jim nezávislost přinesla značné náklady, a to nejen v podobě budování institucí nebo přijetí části státního dluhu původního státu, ale státy by nemohly čerpat výhody z realizace čtyř svobod a v případě Vlámka by také mohlo dojít k nákladům na přijetí vlastní měny. Dalším hlediskem může být obchodní bilance. Pokud by region měl kladnou obchodní bilanci s členskými státy, mělo by případné nečlenství v EU negativní ekonomický dopad. Musely by být znovu zavedeny kontroly na hranicích nebo celní poplatky. Proto jsou tyto argumenty často využívány stranami, které mají v zájmu setrvat v jednotném státním útvaru.

Pokud by totiž vznikl nový stát odtržením od členského státu EU, musel by žádat znovu o členství. Žádost o členství je zasílána Radě, ta rozhoduje jednomyslně. A zde by mohlo dojít k problému. Státy, které se samy potýkají s vlnami separatismu, by s největší pravděpodobností členství zamítly, aby tak daly varovný signál „domů“. Pokud by však došlo k jednomyslnému souhlasu a přijetí nového státu, nestalo by se tak ze dne na den a přístupová procedura by mohla trvat až několik let.

S vyhlášením skotského referenda se však začalo hovořit o možných výjimkách a zjednodušení přístupového procesu pro nový stát, který vznikl vyhlášením nezávislosti na

---

³⁸ DUERR, Glen M. E., ref. 16

členském státě EU. Jednalo by se o tzv. „vnitřní rozšíření EU“. V případě Skotska honorární generální ředitel Evropské komise Graham Avery argumentoval tím, že by mohlo dojít k zjednodušení procedury pro přístup do EU. Tato jednání o členství v EU by však musela začít společně s jednáním o nezávislosti. Podmínky členství Skotka v EU by měly být dohodnuty v době mezi konáním referenda a plánovaným datem vzniku nezávislého státu. Dle Averyho by nebylo možné z praktických a politických důvodů žádat po Skotech, aby z EU odešli a opět si zažádali o členství.³⁹

Z uvedeného vyplývá, že sama Evropská unie nemá v této otázce stanoven jednostranný postup. Vzhledem k tomu, že ještě nedošlo k secesi žádného členského státu, nelze jednoznačně říci, který přístupový proces by byl zvolen. Naopak lze ale říci, že jistota členství v Evropské unii je klíčovým prvkem, který nahrává protiseparatistickým politickým stranám.

---

³⁹ CUADRAS MORATÓ, Xavier. *Catalonia: A New Independent State in Europe? A Debate on Secession within the European Union*. London: Routledge, Taylor & Francis Group, 2016. ISBN 9781857437522.

3 Historický vývoj a současná situace v Katalánsku v kontextu pokusu o nezávislost

Katalánsko (španělsky neboli kastilsky Cataluňa, katalánsky Catalunya) je jednou ze 17 autonomních oblastí Španělska ležících na severovýchodě země. Hlavním městem této autonomní oblasti je Barcelona. V severní části Katalánska se nachází Pyrenejské pohoří, jež je hranicí mezi Katalánskem, Andorou a Francií. Východní část omývá Středozemní moře, což dělá z Katalánska přitažlivou oblast nejen pro turisty, ale také pro obchodníky z důvodu námořní dopravy.

Katalánsko je rozděleno do čtyř provincií, mezi něž patří Barcelona, Girona, Lleida a Tarragona. Nejlidnatější provincií je Barcelona s více jak 5,5 milióny obyvatel. Celkový počet obyvatel Katalánska je pak jen asi o dva miliony vyšší a tvoří tak 16 % celkové populace Španělska.⁴⁰

3.1 Historický vývoj Katalánska

Původními obyvateli Pyrenejského ostrova byli Iberové, proto je také někdy tento poloostrov nazýván Iberský. Dalšími kmeny, které žily na tomto území a zakládaly zde kolonie nebo dokonce říše, byly Keltové, Fénici, Řekové a Římané. Po pádu Římského impéria na konci 5. století osídlili toto území Vizigóti. Založili zde království, sjednotili celou říši a zachovali zde křesťanství po Římanech. V roce 711 však říši dobyli muslimové. Ti získali kontrolu nad téměř celým územím kromě severní oblasti, kde se nachází Kantaberské a Pyrenejské pohoří, a založili zde tzv. Córdobský emirát (později nazvaný chalífát). Nadvláda muslimů začala upadat počátkem 11. století. Chalífát byl časem nahrazen několika menšími muslimskými královstvími, zatímco vzrůstal počet křesťanských království. Tzv. Reconquista neboli proces vyhnání muslimů a znovudobytí zpatky španělského území křesťany skončila na konci 15. století.⁴¹

Je nutné podotknout, že Katalánsko, jak je známo dnes, ve středověku neexistovalo. Území dnešního Katalánska bylo rozděleno na hrabství, formoval se zde však jazyk, kultura a

---

⁴⁰ Instituto Nacional de Estadística: *Demografía y población* [online]. [cit. 2018-02-03]. Dostupné z: http://www.ine.es/dyns/INEbase/es/categoria.htm?c=Estadistica_P&cid=1254734710990

⁴¹ TORTELLA, Gabriel. *Catalonia in Spain: History and Myth*. New York, NY: Springer Berlin Heidelberg, 2017. ISBN 978-3-319-54950-7.

počátky katalánského nacionalismu. Právě Římská kultura výrazně přispěla ke vzniku katalánštiny, která je považována za románský jazyk. Římané také na území dnešního Katalánska vybudovali obchodní cesty a položili zde základy systému práva. Přítomnost muslimů na pyrenejském poloostrově neměla velký dopad na katalánskou kulturu, protože v severní části Katalánska tato nadvláda trvala jen krátce. Jižní část území a dnešní území Valencie však bylo pod nadvládou muslimů déle. Protože se však oblast nacházela poměrně daleko od moci Córdobašského chalífátu, bylo toto území snadno dobyto Karlem Velikým, císařem Francké říše.⁴²

Barcelonskému hraběti, který se nazýval Guifre el Pilós, se podařilo sjednotit blízká hrabství a zasadil se o vznik dědičného nároku na titul, čímž založil Barcelonskou dynastii na konci 9. století. O století později se podařilo Barcelonskému hrabství vymanit se z francké nadvlády. Z těchto důvodů je rok 987 považován za rok, kdy se Katalánsko stalo nezávislé. Problém je v tom, že se název Katalánsko v dané době nepoužíval a území tak neoznačoval ani sám barcelonský hrabě. Lze tedy spíše hovořit o položení základů Katalánska. V 11. století byl sepsán první legislativní text v katalánštině *Usatges de Barcelona* (ve volném překladu Právní zvyky/obyčeje Barcelony) vydaný hrabětem z Barcelony.⁴³

Dalším významným mezníkem byl rok 1137, kdy došlo k sňatku barcelonského hraběte s dcerou aragonského krále. Tímto aktem vznikla určitá forma konfederace nazvaná Aragonská koruna spojením Barcelonského hrabství s Aragonským královstvím. Na obou územích byl využíván odlišný jazyk, v Aragonii kastilština a v Katalánsku katalánština, a obě tato území byla spravována samostatně. Právě v dokumentech z této doby se Barceloně a přilehlým hrabstvím začíná dávat jméno Katalánsko.

Katalánsko pod Aragonskou korunou vzkvétalo. Bylo obchodním a hospodářským centrem s důležitým přístavem. V roce 1283 vznikl v Katalánsku první parlament a vznikala i řada dalších institucí jako například *Consolat del mar* (v překladu Mořské konzuláty), které vydávaly legislativu pro námořní obchod. Aragonská koruna expandovala a rozšířila své území o Valencii, Baleárské ostrovy a později například i o Sardinii a Sicílii. Na všech těchto územích byl společným prvkem jazyk katalánština, jež se zde používá kromě Sicílie dodnes.⁴⁴

Aragonskou korunu vedla Barcelonská dynastie až do roku 1410, kdy zemřel její poslední panovník bez následovníka. Poté na trůn dosedl Ferdinand I. Aragonský

---

⁴² UTRERA DOMÍNGUEZ, David. *Cultura y civilización catalanas*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 9788021069343.

⁴³ HARRIS, Simon. *Catalonia Is Not Spain - A Historical Perspective*. Lulu Press, 2014. ISBN 9781326118396.

⁴⁴ TORTELLA, Gabriel., ref. 41

z Aragonského království. V roce 1469 došlo ke sňatku Isabely Kastilské a Ferdinanda II. Aragonského a k faktickému spojení Koruny kastilské a Koruny Aragonské. Po dobytí Granady a dokončení tzv. Reconquisty v roce 1492 došlo ke vzniku Španělského království.

Ve stejném roce se odehrála i jiná zásadní věc, a to objevení Nového světa španělským loďstvem pod vedením Kryštofa Kolumba. Zámořské objevy, kolonizace a následný obchod s koloniemi napomohli Španělsku stát se jednou z největších říší dané doby.⁴⁵

Po smrti Ferdinanda II. nastoupil na trůn rod Habsburků, který řídil osud Katalánska téměř dvě následující století. Přestože si Katalánsko zachovalo určitou úroveň vlastní správy během vlády Habsburků, docházelo zde k ekonomickému, politickému a kulturnímu úpadku. Z obchodu s koloniemi těžila především Kastilie. Přístavy v Katalánsku nebyly pro obchod s koloniemi tolik využívány, jako tomu bylo v minulosti.

V roce 1640 došlo k povstání Katalánska (v katalánštině Guerra dels Segadors, v češtině Válka ženců) proti španělské nadvládě. Katalánský parlament tzv. Generalitat požádal o pomoc a finanční podporu Francii. Ta Katalánsko v jeho povstání podpořila. Předseda katalánského parlamentu Pau Claris vyhlásil Katalánskou republiku a francouzského krále jmenoval hrabětem z Barcelony. O 12 let později v roce 1652 došlo k potlačení katalánského povstání, i přes to se Katalánsku podařilo udržet si určitou autonomii až do počátku 18. století.⁴⁶

Když zemřel poslední panovník z rodu Habsburků, začala ve Španělsku válka o španělské dědictví, která trvala mezi lety 1701–1714. Na španělský trůn usedl rod Bourbonů. Tato událost je velmi významná, protože došlo k výraznému omezení autonomie Katalánska, které tak ztratilo svou politickou svobodu. Barcelona padla 11. září 1714 a toto datum si dodnes Katalánci připomínají jako symbolické datum ve formě národního dne. Byly vydány tzv. dekrety Nueva Planta, které zavedly absolutismus ve španělské monarchii a potlačily projevy katalánské kultury, zakázaly katalánský jazyk. Katalánsko během válek o španělské dědictví nepodporovalo rod Bourbonů, a dokonce se vyznačovalo separatistickými tendencemi, proto bylo vydanými dekrety takto postiženo.⁴⁷

Nicméně za vlády Bourbonů nedocházelo k válkám, naopak k industrializaci a demografickému růstu a růstu produkce v zemědělství, což pozitivně ovlivnilo i Katalánsko. V roce 1778 byla Katalánsku udělena dekretem o volném obchodu svoboda obchodovat

---

⁴⁵ UTRERA DOMÍNGUEZ, David., ref. 42

⁴⁶ TORTELLA, Gabriel., ref. 41

⁴⁷ UTRERA DOMÍNGUEZ, David., ref. 42

s Amerikou. To umožnilo přístavu v Barceloně podílet se na obchodních aktivitách s Latinskou Amerikou. Region tak zaznamenal industriální, hospodářský ale i značný demografický rozvoj.

Na počátku 19. století bylo Katalánsko vystaveno napoleonským válkám. To negativně ovlivnilo hospodářství a přispělo k vysílení regionu. Katalánci se bránili a vedli partyzánské války. To ale nestačilo a Napoleon převzal vládu nad Katalánskem. Na dva roky bylo dokonce Katalánsko anektováno k Francii. Francouzská nadvláda trvala do roku 1814.⁴⁸

Dalším negativní dopad na Katalánsko měla občanská válka, kterou mezi sebou vedli zastánci liberalismu a absolutismu, respektive zastánci Marie Kristiny a Dona Carlose. V tomto boji šlo především o to, kdo dosedne na španělský trůn, zda bratr zemřelého španělského krále z rodu Bourbonů nebo jeho tříletá dcera Isabela II, za kterou vládla matka Marie Kristina. Katalánci se postavili na stranu absolutistů z toho důvodu, že Don Carlos byl zastánce zachování regionálních pravomocí. Zvítězili však liberálové a na trůn dosedla Isabela II. Tím však spory mezi oběma stranami neskončily a pokračovaly až do 70. let 19. století. Tyto boje jsou nazývány jako tzv. karlistické války.

V období karlistických válek v roce 1873 vznikl, a ještě ve stejném roce zanikl Katalánský stát v rámci Španělské republiky. Ve stejné době totiž nebylo Španělsko monarchií ale Španělskou republikou (nazývanou jako První španělská republika). Republika trvala od roku 1868 až do restaurace bourbonské monarchie v roce 1874.⁴⁹

Konec 19. století a začátek 20. století byl pro Katalánce přelomovým, protože došlo ke katalánskému kulturnímu a jazykovému hnutí tzv. *Renaixença*. Je nutno zmínit, že od vzniku Španělského království až do 18. století byla v literatuře preferována kastilština a katalánština byla na ústupu. Kultura byla také ovlivňována centrální mocí. S příchodem Napoleona, karlistických válek a několika pokusech vyhlášení samostatnosti se však v obyvatelích Katalánska začaly probouzet katalánské nacionalistické myšlenky. Toto katalánské nacionalistické cítění lze označit jako tzv. *katalanismus*. Ve stejnou dobu probíhal industriální rozvoj Katalánska, který ho tak učinil více prosperujícím a modernějším regionem, než byl zbytek Španělska.⁵⁰

V Katalánsku byly vydávány první španělské noviny, organizovány první kongresy zabývající se katalánským jazykem a byly položeny základy katalánským nacionalistickým

---

⁴⁸ UTRERA DOMÍNGUEZ, David., ref. 42

⁴⁹ BALCELLS, Albert. *Catalan Nationalism: Past and Present*. Springer, 1996. ISBN 9781349242788.

⁵⁰ CONNOLLY, CHRISTOPHER K. INDEPENDENCE IN EUROPE: SECESSION, SOVEREIGNTY, AND THE EUROPEAN UNION. *Duke Journal of Comparative* [online]. 2013, 24(1), 51-105 [cit. 2017-10-23]. ISSN 10536736. Dostupné z: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=a9h&an=94888675&scope=site>

politickým stranám. Mezi tyto politické strany lze zařadit Solidaritat Catalana nebo Lliga regionalista, jejímž významným představitelem byl Enric Prat de la Riba. Ten napsal knihu a politický manifest *La nacionalitat catalana*, ve kterém mimo jiné prohlašuje, že Katalánci jsou národem a obhajuje zde větší autonomii pro Katalánsko.⁵¹ Riba se podílel i na založení *Mancomunidad de Cataluña*, což byla instituce mající na starost důležité služby pro katalánské občany. Fungovala v letech 1914-1925 a přispěla ke vzniku několika škol nebo například ke zlepšení infrastruktury.

Diktatura Primo de Rivery, jehož podporoval španělský král, a která trvala od roku 1923 do roku 1930, tvrdě potlačila nacionalistická hnutí v Katalánsku. Diktatura zakázala užívání katalánského jazyka ve veřejné sféře, na školách a byla zakázána i katalánská vlajka. S koncem diktatury Primo de Rivery opustil španělský král svou zemi a 14. dubna 1931 byla zřízena Druhá španělská republika. V ten stejný den byla vyhlášena Katalánská republika v rámci Iberské federace. Cílem bylo vymanit se z nadvlády bourbonské dynastie. Nátlakem centrální vlády toto vyhlášení trvalo jen pouhé tři dny. V roce 1932 ale centrální vláda udělila Katalánsku autonomní statut (*el Estatuto de Autonomía de Cataluña*). Vznikl katalánský parlament a na region tak byly převedeny pravomoci v různých oblastech, jako je zdravotnictví, kultura nebo vzdělání.

V roce 1934 předseda parlamentu Lluís Companys vyhlásil Katalánský stát Federální španělské republiky. Následující den povolala centrální vláda do Katalánska vojska a nechala předsedu a další osoby účastnící se vyhlášení Katalánského státu zatknout.

Španělsko se na počátku 30. let ocitalo v politické krizi. Boj mezi extremistickou levicí a pravicí vyústil až ve vojenský státní převrat a v zahájení občanské války, která trvala v letech 1936–1939. Moci se ujal generál Francisco Franco. Ten zavedl autoritativní diktátorský režim, jež se negativně projevil na katalánských zájmech. Je možné říci, že Frankova diktatura byla diktaturou proti Katalánsku. Autonomní statut Katalánska byl zrušen, současně bylo zakázáno používat katalánštinu, a dokonce dávat novorozencům katalánská jména. Byla zrušena katalánská vláda a byly potlačovány jakékoliv projevy katalánské kultury a autonomie. Katalánci odcházeli do exilu, většinou do Francie.⁵²

Po smrti Franca v roce 1975 došlo k transformaci Španělska na demokratický stát, do jehož čela se postavil král Juan Carlos I. z rodu Bourbonů. O dva roky později byly vyhlášeny

---

⁵¹ LLOBERA., Josep. *Foundations of national identity: from Catalonia to Europe*. New York: Berghahn Books, 2005. ISBN 9781845450427.

⁵² UTRERA DOMÍNGUEZ, David., ref. 42

první demokratické volby a v roce 1978 byla přijata nová demokratická Ústava, která platí i v současné době. Španělsko se stalo parlamentní monarchií s vysokým stupněm decentralizace a autonomie.

Katalánsko se tak znovu stalo autonomní oblastí. V roce 1979 byl přijat Autonomní statut Katalánska. V něm se například píše, že katalánština je spolu s kastilštinou oficiálním jazykem v Katalánsku. Dále je zde uvedeno, že Generalitat de Catalunya je politická instituce, která vykonává samosprávu nad regionem, její pravomoce jsou zde jasně vymezeny.⁵³

3.2 Politická situace v Katalánsku

Hlavními nositeli či představiteli katalánského nacionalismu a dnešních secesionistických myšlenek byly a jsou politické strany, respektive jejich zástupci. Politické strany mohou být voleny jak do španělského parlamentu, jenž je dvoukomorový, tak do regionálních parlamentů.

Katalánský parlament je jedním z orgánů, který tvoří Generalitat de Catalunya (dále jen Generalitat). Parlament v Katalánsku je jednokomorový a tvoří ho 135 poslanců volených na 4leté funkční období. Dnešní katalánský parlament vznikl v roce 1932, i když první předchůdce můžeme najít už ve 13. století. Během Francovy diktatury byl parlament rozpuštěn, ale k jeho obnově došlo spolu s demokratizací země po smrti Franca.

První volby do autonomního parlamentu se konaly 20. března 1980 a předsedou katalánské vlády se stal Jordi Pujol. Ten byl předsedou katalánské vlády nepřetržitě 23 let do roku 2003. Byl lídrem politické strany *Convergència Democràtica de Catalunya* (v překladu Demokratická konvergence Katalánska, dále CDC). Tato strana spolu se stranou *Unió Democràtica de Catalunya* (v překladu Demokratická jednota Katalánska, dále UDC) tvořila koalici a vystupovala tak pod názvem *Convergència i Unió* (v překladu Konvergence a jednota, dále CiU). Do roku 2003 bylo CiU nejsilnějším uskupením katalánského parlamentu. Mezi lety 1984–1987 se k CiU do koalice přidala další strana *Esquerra Republicana de Catalunya* (v překladu Republikánská levice Katalánska, dále ERC).

Politické strany v CiU jsou označovány za strany katalánského nacionalismu. Byly zastánci větší autonomie namísto úplné samostatnosti. Pujolova CDC měla na programu

---

⁵³ *Generalitat de Catalunya: 1979 Statute of autonomy* [online]. [cit. 2018-02-15]. Dostupné z: <http://web.gencat.cat/en/generalitat/estatut/estatut1979/>

katalanismus, demokracii a socio-ekonomickou agendu. Druhá strana formující CiU se vyznačovala katolickými hodnotami a požadavkem katalánského vládnutí v rámci federálního uspořádání Španělska. Oproti tomu se ERC formovala jako strana pro úplnou nezávislost Katalánska. Byla založena už v roce 1931 a mezi její významné představitele v době vzniku patřil například Lluís Companys.⁵⁴

Po volbách v roce 2003 se vytvořila koalice mezi ERC, stranou zelených Iniciativa per Catalunya Verds-Esquerra Unida i Alternativa (ICV-EUiA) a katalánskou socialistickou stranou Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC-PSOE). Předsedou katalánské vlády byl zvolen lídr PSC-PSOE Pasqual Maragall. Jeho vláda byla poznamenána především reformou katalánského autonomního statutu.

Návrh reformy katalánského autonomního statutu byl schválen v roce 2005 katalánským parlamentem. Návrh byl projednán a jeho text byl přijat i ve španělském parlamentu. Proti novému autonomnímu statutu Katalánska byla strana Partido Popular (v překladu Lidová strana, dále PP). Finální podobu návrhu pak schválili sami Katalánci v referendu konaném 18. června 2006. V referendu se pro nový autonomní statut a tím pádem pro větší autonomii Katalánska vyjádřilo 73,9 % voličů, volební účast však byla jen 49 %. Nový katalánský autonomní statut pak vešel v platnost 9. srpna 2006. Strana PP však tento akt nechtěla jen tak lehce přijmout a odvolala se na Nejvyšší soudní dvůr ve Španělsku s tím, že je nový statut protiústavní.

Mezi hlavní a nejvíce diskutované změny patřilo označení Katalánska „národem“ v preambuli statutu. Zatímco španělská ústava uznává jen národ španělský a Katalánsku přiznává národnost. Další změna se týkala postavení katalánského jazyka, který by se dle statutu z roku 2006 měl upřednostňovat ve veřejné správě a mělo by být povinností znát kastilštinu a katalánštinu současně. Nový autonomní statut rozšiřoval také pravomoce Katalánska v oblasti daní a posiloval jeho soudní systém. V roce 2010 však španělský nejvyšší soud zablokoval 14 článků tohoto autonomního statutu z důvodu protiústavnosti.⁵⁵

Ještě v roce 2006 strana ERC opustila trojkoalici z toho důvodu, že text statutu nakonec neprošel španělským parlamentem v přesném znění, v jakém navrhovali. Proto byl předseda vlády nucen ve stejném roce vyhlásit předčasné volby s prohlášením, že se nebude ucházet o místo premiéra.

---

⁵⁴ DUERR, Glen M. E., ref. 16

⁵⁵ GILLESPIE, Richard a Caroline GRAY, ed. *Contesting Spain?: the dynamics of nationalist movements in Catalonia and the Basque Country*. London: Routledge, Taylor & Francis Group, 2015. Europa country perspectives. ISBN 978-1-85743-806-2.

Volby v roce 2006 na počet křesel vyhrálo uskupení CiU vedené Arturem Masem. To se však nedostalo do vlády, protože ERC, PSC-PSOE a ICV-EUiA obnovili trojkoalici a předsedou vlády se tak stal nový lídr socialistů José Montilla.

Vláda trojkoalice se soustředila na aplikaci nově přijatého katalánského autonomního statutu. Od roku 2008 se pak vláda musela vypořádávat s finanční krizí a zejména jejím dopadem na katalánské rodiny a podnikatele.

Další volby se uskutečnily v roce 2010 v době, kdy už Nejvyšší soud ve Španělsku rozhodl o osudu katalánského autonomního statutu. Rozhněvaní Katalánci, kteří protestovali proti tomuto rozhodnutí v ulicích Barcelony se sloganem „My jsme národ. My rozhodujeme!“ a mimo to se ještě museli vyrovnávat s následky finanční krize, podpořili ve volbách výrazně strany formující CiU pod vedením Artura Mase.⁵⁶

Katalánský předseda vlády vyhlásil v roce 2012 předčasné volby kvůli zvyšujícím se secesionistickým projevům v regionu. Jedna z největších protestních akcí vůči centrální vládě a pro nezávislost Katalánska se uskutečnila 11. září 2012, kdy Katalánci oslavují svůj národní den. Jen do ulic v Barceloně vyšlo více než 1,5 miliónů osob. Protesty se nesly pod heslem: „Katalánsko, nový evropský stát“.⁵⁷ Předčasné volby byly vyhlášeny o pár dnů později s tím záměrem, že si Katalánci zvolí své budoucí směřování. I přes to, že CiU v předčasných volbách ztratila 12 křesel, zůstala ve vládě po vytvoření koalice s ERC, která naopak 11 křesel získala. Celkově však strany usilující o větší autonomii nebo nezávislost získali 87 křesel ze 135 možných a volební účast byla jedna z nejvyšších, a to téměř 70 %. To svědčilo o tom, že Kataláncům se nelíbí jejich dosavadní postavení v rámci Španělska.⁵⁸

O rok později téměř 2 milióny Katalánců protestovalo znovu v katalánský národní den za to, aby se Katalánsko stalo novým evropským nezávislým státem. Zatímco CiU v minulém století byla umírněným uskupením dvou stran, s příchodem ekonomické a finanční krize i zablokováním větší autonomie Katalánska se z CiU stalo uskupení usilující o nezávislost Katalánska.

Roku 2014 katalánský parlament po vzoru Skotska požádal španělský parlament o převedení pravomocí k uspořádání referenda o budoucím vývoji Katalánska. To však Madrid zamítl. Opět následovala demonstrace v den oslav katalánského národního dne. Referendum se

---

⁵⁶ DOWLING, Andrew. *The Rise of Catalan Independence: Spain's Territorial Crisis*. London: Routledge, Taylor & Francis Group, 2017. ISBN 978-1-4724-5984-8.

⁵⁷ CUADRAS MORATÓ, Xavier., ref. 39

⁵⁸ CHISLETT, William. *Spain What Everyone Needs to Know*. Oxford: Oxford University Press, USA, 2013. ISBN 9780199344253.

tak 9. listopadu 2014 v Katalánsku uskutečnilo, a to i přes nesouhlas centrální vlády. Šlo však o nezávazné referendum, které bylo španělskou vládou prohlášeno za protiústavní. V referendu odpovídali Katalánci formou ano nebo ne na dvě otázky: „Chcete, aby se Katalánsko stalo státem?“ a „Chcete, aby tento stát byl nezávislý?“. Referenda se mohli účastnit voliči starší 16let žijící v Katalánsku. Katalánci žijící v jiných částech Španělska se účastnit nemohli. Celkově k urnám dorazilo 2, 3 miliónů lidí, což znamenalo volební účast okolo 40 %. Pro obě kladné odpovědi se vyjádřilo 80, 76 % voličů. Pro obě záporné odpovědi se vyjádřilo 4, 54 % voličů. Ostatní hlasy byly kombinací ano, ne nebo vynecháním jedné z odpovědí.⁵⁹

Vzhledem k nízké volební účasti nelze jednoznačně říct, že většina Katalánců je pro nezávislý stát. Na voliče, kteří nešli vyjádřit svůj názor k referendu, lze pohlížet z několika stran, a to například tak, že voliči věděli, že referendum je protiústavní, a proto se ho neúčastnili, anebo je jim situace lhostejná. Lze se i přiklonit k názoru, že voliči, kteří nešli k referendu, nechtějí nezávislé Katalánsko.

Krátce po konání referenda se vyjádřil španělský předseda vlády Mariano Rajoy slovy, že referendum bylo nedemokratické a že projekt nezávislého Katalánska selhal vzhledem k malé účasti voličů. Předseda katalánské vlády oponoval tím, že referendum bylo demokratické, protože bylo konzultativní.⁶⁰

Nebylo možné očekávat, že by Madrid a Barcelona našly vhodnou alternativu v otázce konání referenda, která by jasně ukázala, zda se Katalánci chtějí osamostatnit či nikoliv. Jediným jednostranným řešením bylo vyhlášení předčasných voleb v Katalánsku, na kterém se dohodli zástupci CiU a ERC a dalších občanských společností v Katalánsku. Byla založena nová aliance s názvem Junts pel Sí (v překladu Společně pro ano, dále JxSí) složená z několika stran. Mezi nejvýznamnější patřily ERC a CDC. Právě CDC byla v minulosti součástí koalice CiU. Předčasné volby byly vyhlášeny na 27. září 2015. Ačkoliv volby do katalánského parlamentu nejsou volbami o nezávislosti, rozložení sil jednotlivých politických stran v tomto parlamentu mělo sdělit Madridu náladu katalánského obyvatelstva.

Před konáním voleb se opět v den oslav národního dne Katalánců konali bouřlivé demonstrace za nezávislost v ulicích Barcelony, kterých se účastnilo více než 2 miliony lidí. Volby proběhly tak, jak bylo plánováno a účast byla rekordní, dosáhla více jak 74 %. Absolutní

---

⁵⁹ CLOSA, Carlos. *Secession from a member state and withdrawal from the European Union: troubled membership*. New York: University Printing House, 2017. ISBN 9781107172197.

⁶⁰ GOVAN, Fiona. Catalan independence vote 'anti-democratic', says Rajoy. *The Telegraph*[online]. Madrid, 2014 [cit. 2018-03-25]. Dostupné z: <https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/spain/11127990/Catalan-independence-vote-anti-democratic-says-Rajoy.html>

většinu získali strany požadující nezávislost Katalánska. Lídrem byl opět zvolen Artur Mas, ale protože JxSí se nedařilo sestavit většinovou vládu, tak Mas odstoupil a přenechal své místo Carlesu Puigdemontovi. Ten se funkce předsedy katalánského parlamentu ujal v roce 2016 a získal podporu 70 křesel z celkových 135.

Probíhala vyjednávání mezi centrální a katalánskou vládou o možnosti uspořádání referenda. Centrální vláda ale myšlenku uspořádat znovu referendum o nezávislosti nepodpořila. Katalánský premiér i přes nesouhlas španělské vlády 9. června vystoupil s prohlášením, že se 1. října 2017 uskuteční referendum, ve kterém budou Katalánci odpovídat na otázku, zda chtějí, aby se Katalánko stalo nezávislým státem ve formě republiky. Napětí mezi Madridem a Barcelonou se tak ještě vystupňovalo. Probíhala shromáždění a demonstrace za nezávislé Katalánko, přes milion Katalánců vyšlo do ulic 11. září na den oslav národního dne a podpořili Puigdemontovo prohlášení.

Referendum se 1. října 2017 konalo, ale doprovázel ho zásah policejních jednotek, které se snažili bránit lidem vstoupit do volebních místností, jinde zabavovaly volební urny. To vše dělaly na rozkaz centrální vlády, protože referendum bylo španělským nejvyšším soudem prohlášeno za protiústavní.

Referenda se zúčastnilo téměř 2,3 milionu lidí, což znamená, že volební účast dosáhla 43 %. Pro nezávislost Katalánska hlasovalo 90,2 % voličů. Vzhledem k výsledku referenda byla později v říjnu podepsána deklarace nezávislosti v katalánském parlamentu a 27. října 2017 katalánský parlament vyhlásil nezávislost. Toto vyhlášení mělo znamenat převedení všech pravomocí ze Španělska na Katalánko. Regionální strany podporující jednotné Španělsko toto prohlášení bojkotovaly. Na vyhlášení nezávislosti Katalánska dle španělské ústavy neměl katalánský parlament právo a toto jednání tak bylo protiústavní.

Centrální vláda ihned reagovala a využila článek 155 španělské ústavy, kterým rozpustila celý regionální parlament a propustila z výkonu funkce Puigdemonta a další vysoko postavené představitele. Španělský premiér Rajoy pověřil místopředsedkyni vlády Sorayu Sáenz de Santamaríu, aby dočasně vedla správu v regionu. V Katalánsku působí i regionální policie nazývána Mossos d'Esquadra, jejíž velitel byl také odvolán a nahrazen novým.⁶¹

Puigdemont a dalších třináct katalánských ministrů bylo předvoláno k soudu do Madridu. Jsou obviněni ze vzpoury. Puigdemontovi se podařilo utéct do Belgie ještě

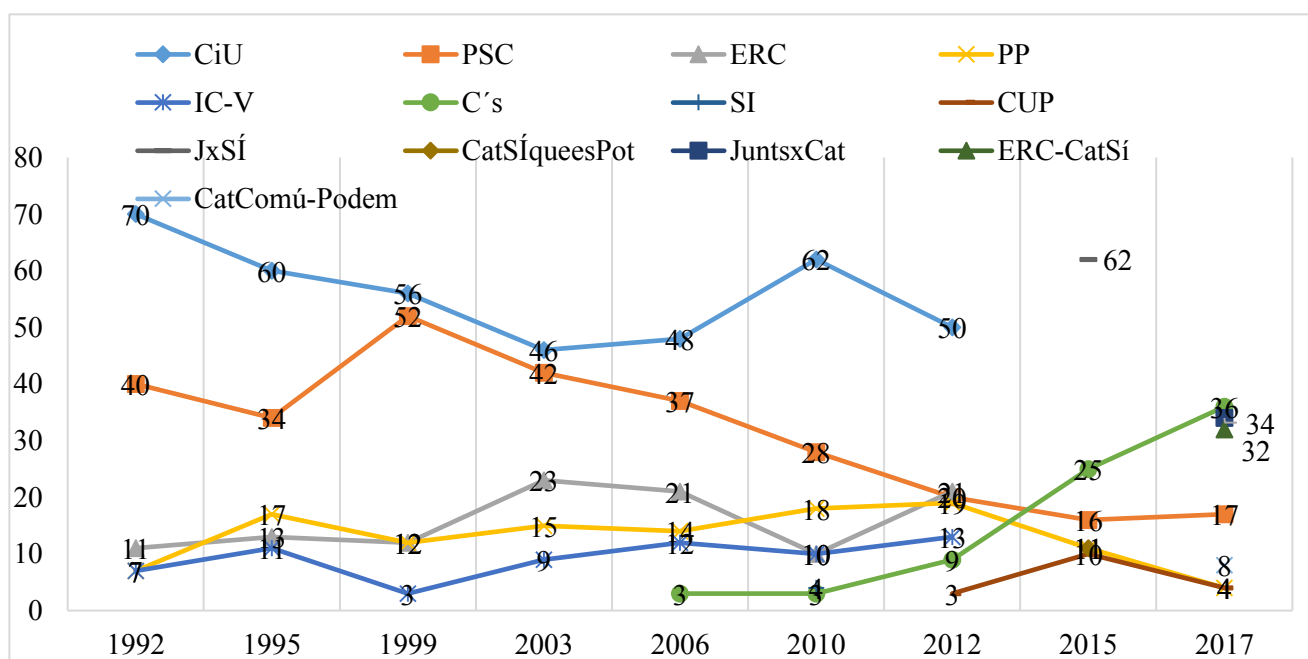
⁶¹ Catalonia crisis: What next for Spain?. *BBC* [online]. 2017 [cit. 2018-03-25]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-europe-41551466>

s některými ministry. Některé ministry se podařilo dostat do vazby. Předčasné volby byly v Katalánsku španělskou vládou vyhlášeny na 21. prosince 2017.

Výsledky prosincových předčasných voleb však vyzněly v neprospěch Madridu. Ve volbách opět získali absolutní většinu strany zastávající nezávislost Katalánska. Celkově získaly 70 křesel v parlamentu. Vítěznou stranou však byla strana Ciutadans (v překladu Strana občanů, dále C's), která získala 36 křesel a která je proti odtržení. Vzhledem k faktu, že separatistické strany mají v parlamentu převahu, vyjednávají o vládě ony. Za svého předsedu chtějí Puigdemonta, ten se však nestane předsedou vlády, pokud nebude fyzicky ve Španělsku. Tam ho ale také čeká soud, a proto se stále zdržuje v Belgii.⁶²

Na grafu 3.1 je možné pozorovat vývoj a počet křesel politických stran v katalánském parlamentu. Pro volby v roce 2015 a 2017 byly vytvořeny nové koalice stran, které požadují nezávislost Katalánska. Jedinými stranami, které lze považovat za stálé, jsou konzervativní lidová strana Partido Popular a katalánská socialistická strana PSC. Zajímavé je, že strana občanů C's od svého založení v roce 2006 získává stále více příznivců, a to i přes to, že je pro jednotné Španělsko. V posledních volbách tato strana získala nejvíce křesel a lze tak usuzovat, že Katalánci nejsou zdaleka jednotní v otázce secese.

Graf 3.1 Rozložení politických stran v katalánském parlamentu v letech 1992–2017

Zdroj: www.idescat.cat, vlastní zpracování

⁶² MINDER, Raphael. Catalonia's Parliament Delays Vote on Puigdemont as President. *The New York Times* [online]. 2018 [cit. 2018-03-25]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2018/01/30/world/europe/spain-catalonia-carles-puigdemont.html>

3.3 Ekonomická situace Katalánska

Jedním z důvodů, který vede Katalánce ke snahám o vytvoření vlastního nezávislého státu, je jejich ekonomická situace. Ta však nebyla vždy důvodem pro úplnou nezávislost. V minulosti byla ekonomická pozice Katalánska v rámci Španělska důvodem pro větší autonomii, o čemž vypovídalo i přijetí nového autonomního statutu. Po vypuknutí ekonomické krize se však ekonomický motiv stal jedním z hlavních důvodů pro secesi Katalánska.

Zjednodušeně lze říci, že Katalánci odvádí do španělského státního rozpočtu více než sem jim dostává zpět ve formě veřejných výdajů. V rámci daňového systému odvádí Katalánci daně státu, katalánské vládě Generalitat a místním samosprávám. Z daní zaplacených státu jde část zpět Katalánsku ve formě veřejných výdajů nebo formou transferových prostředků do rozpočtu Generalitatu, místním samosprávám a privátnímu sektoru. Zbylá část zaplacených daní do státního rozpočtu je použita na režijní náklady státu a financování jiných autonomních oblastí. Katalánci tak odvádí do státního rozpočtu ročně asi o 10 miliard eur více, než se jim dostává zpět.⁶³

Autonomní statut proto upravoval finanční autonomii Katalánska. Katalánci požadovali navýšení podílu z vybraných daní, s kterým by mohli hospodařit. Jednalo se o daň z příjmu fyzických osob, spotřební daň a zvláštní daně.

Když v roce 2010 španělský ústavní soud prohlásil 14 z 223 článků nového autonomního statutu za neplatné, což se dotýkalo i článků o výběru daní, vzrostla vlna secesionistických tendencí, která byla ještě podpořena ekonomickou krizí.

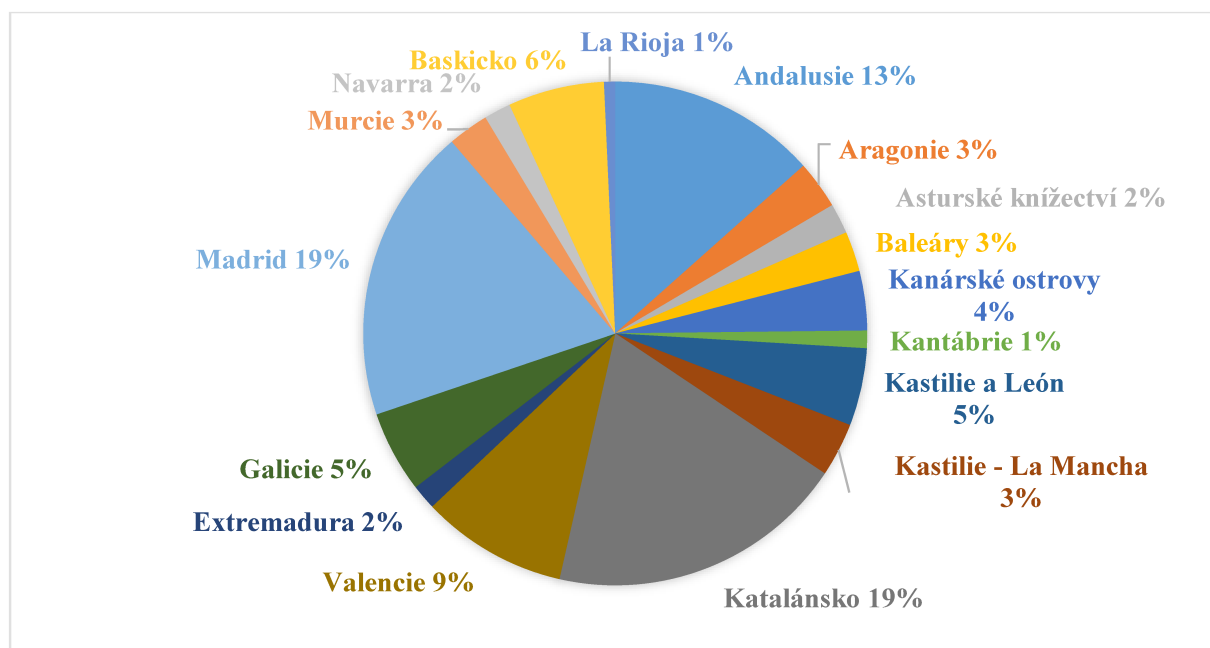
Katalánsko dlouhodobě převyšuje všechny autonomní oblasti ve Španělsku ve velikosti hrubého domácího produktu. V roce 2016 tvořilo HDP Katalánska okolo 19 % celkového španělského HDP, což v absolutním vyjádření představovalo 213 765 571 tisíc eur, to lze vidět v grafu 3.2. Zatímco počet obyvatel Katalánska v rámci autonomních oblastí je až druhý největší po Andalusii a tvoří okolo 16 % celkové populace Španělska.

Nejdůležitějším sektorem, který přispívá více než 70 % k tvorbě katalánského HDP, je sektor služeb. K tomuto výsledku přispívá značně vliv turismu, který tvoří zhruba 12 % HDP Katalánska. Sekundární sektor tvoří okolo 21 % ekonomické aktivity. Mezi hlavní odvětví patří potravinářský, chemický, automobilový a farmaceutický průmysl. Důležitou roli hraje v Katalánsku i odvětví ICT, které je hnací silou v průmyslu 4.0. Katalánsko je dlouhodobě nad

---

⁶³ BOSCH, Núria, Oriol AMAT, Antoni CASTELLS a Xavier CUADRAS et al. *Economía de Cataluña. Preguntas y respuestas sobre el impacto económico de la Independencia*. Barcelona: Profit Editorial, 2014. ISBN 9788416115044

průměrem Španělska ve výdajích na výzkum a vývoj v poměru k HDP. Výdaje Katalánska se za poslední roky pohybují okolo 1,5 % k HDP, zatímco výdaje Španělska okolo 1,2 % k HDP.⁶⁴ Katalánská ekonomika je jedna z nejvíce internacionalizovaných ve Španělsku. Podílí se přibližně 25 % na celkovém exportu Španělska. Dále Katalánsko prosperuje z přítomnosti řady zahraničních firem a je atraktivním regionem pro zahraniční investory. To vše přispívá k tvorbě a výši katalánského HDP.⁶⁵

Graf 3.2 Podíl jednotlivých autonomních oblastí na tvorbě HDP Španělska v roce 2016

Zdroj: Instituto Nacional de Estadística, vlastní zpracování

V přepočtu HDP na obyvatele je Katalánsko čtvrtou nejbohatší oblastí po Madridu, Baskicku a po autonomní oblasti Navarra (Tabulka 3.1). Tento trend je dlouhodobý, což je možné vidět v příloze 1. Jen v letech 2000 a 2001 se ocitlo Katalánsko na páté pozici při srovnání výše HDP na obyvatelstvo v rámci autonomních oblastí. Ve zmiňovaných letech se na čtvrtou pozici dostala autonomní oblast Baleáry.

⁶⁴ Idescat: European Union. Gross domestic expenditure on R&D relative to the GDP. *Idescat: Institut d'Estadística de Catalunya* [online]. [cit. 2018-03-25]. Dostupné z: www.idescat.cat/economia/?tc=3&id=8301&lang=en

⁶⁵ MBank – CASE Seminar Proceedings: The Catalan economy: Crisis, recovery and policy challenges [online]. Warszawa, 2016 [cit. 2018-04-08]. Dostupné z: http://www.case-research.eu/uploads/zalacznik/2017-05-26/The_Catalan_economy_Crisis_recovery_and_policy_challenges.pdf

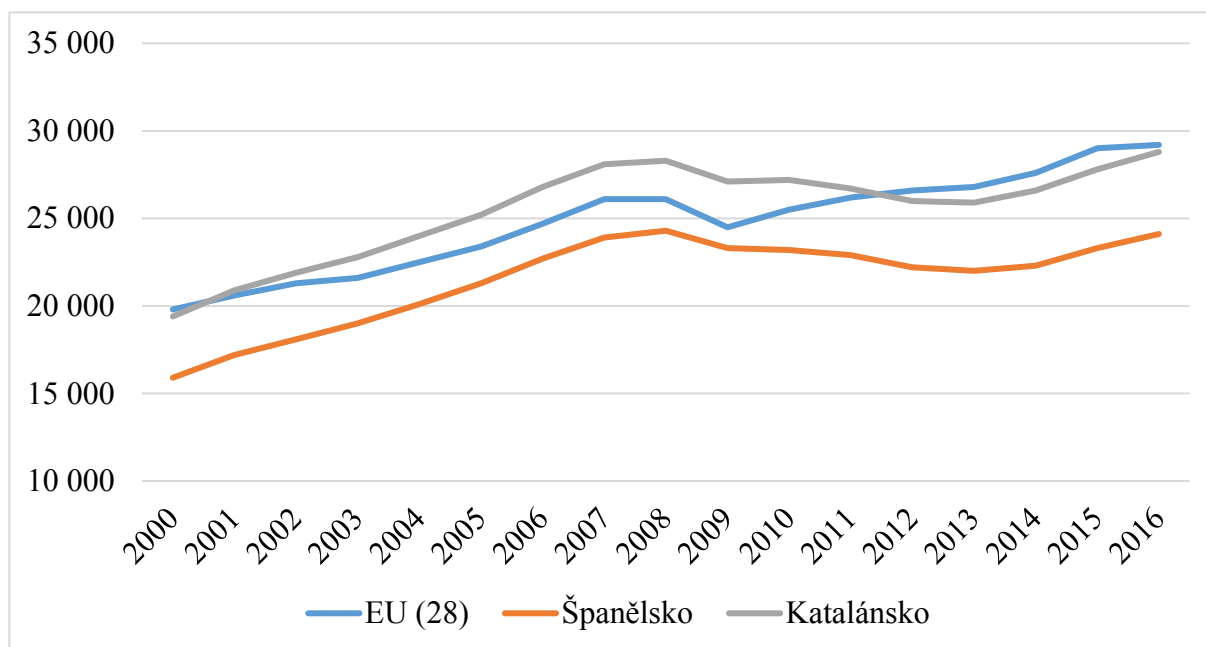
Autonomní oblast	2016
Madrid	32 815
Baskicko	31 784
Navarra	30 006
Katalánsko	28 825
Aragonie	26 097
La Rioja	25 317
Baleáry	25 063
Kastilie a León	22 723
Kantábrie	21 574
Galicie	21 542
Valencie	21 232
Asturské knížectví	20 855
Murcie	19 865
Kanárské ostrovy	19 821
Kastilie-La Mancha	18 849
Andalusie	17 790
Extremadura	16 558

Tabulka 3.1 HDP na obyvatele jednotlivých autonomních oblastí Španělska v roce 2016 (běžné ceny, eur), pozn. vývoj v letech 2000–2016 viz příloha 1

Zdroj: Instituto Nacional de Estadística, vlastní zpracování

Při srovnání průměrného HDP na obyvatele v Katalánsku, Španělsku a průměru EU (28) je vidět, že Katalánsko dlouhodobě převyšuje průměr Španělska a v letech 2001 až 2012 převyšovalo dokonce i průměr EU (28). Celostátní úroveň HDP na obyvatele je okolo 4 000 eur nižší než úroveň v Katalánsku. Z grafu 3.3 je zřejmé, že vývoj jednotlivých křivek pro Španělsko a Katalánsko je téměř totožný. Od roku 2008 začal průměr katalánského i španělského HDP na obyvatele klesat v důsledku ekonomické krize. Od roku 2014 se španělská ekonomika zotavuje po krizi, což je i případ Katalánska. Zotavení bylo způsobeno přijetím několika strukturálních reforem ve Španělsku a mimo jiné také silným růstem španělských exportů, na kterých se katalánská ekonomika podílí jednou čtvrtinou. Katalánsko bylo v roce 2015 vedoucím regionem v rámci eurozóny v přílivu přímých zahraničních investic, což také pozitivně ovlivňuje růst katalánského HDP. Spotřeba domácností je také znovu silná díky

snížení nezaměstnanosti, nízkým cenám a snížení daňové zátěže.⁶⁶ Lze tak očekávat, že se Katalánsko opět dostane na úroveň průměru EU (28).

Graf 3.3 Srovnání HDP na obyvatele v Katalánsku, Španělsku a EU (28) v letech 2000-2016 (běžné ceny, eur)

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

V grafu 3.4 lze vidět vývoj míry nezaměstnanosti v Katalánsku, Španělsku a EU (28). Míra nezaměstnanosti se počítá jako podíl nezaměstnaných na celkové pracovní síle, tedy ekonomicky aktivním obyvatelstvu. Nezaměstnaná osoba je dle Eurostatu definována jako osoba ve věku 15–74 let, která je bez práce a která aktivně hledá práci a je schopna nastoupit do práce nejpozději do 2 týdnů nebo už si práci našla a začne pracovat v následujících třech týdnech. Je nutné dodat, že dle Eurostatu je věkové rozmezí pro Španělsko jiné, a to 16-74 let.⁶⁷

Jak je patrné z grafu 3.4, míra nezaměstnanosti v Katalánsku je dlouhodobě nižší než míra nezaměstnanosti ve Španělském království. Tvar obou křivek je ale téměř identický. Strmý nárůst míry nezaměstnanosti lze pozorovat od roku 2007, což byl rok, kdy začala světová ekonomická a finanční krize. Ačkoliv ekonomická a finanční krize zasáhla téměř celou EU, je

⁶⁶ OECD: *OECD Economic Surveys: Spain* [online]. OECD, 2017 [cit. 2018-04-07]. Dostupné z: www.oecd.org/eo/surveys/economic-survey-spain.htm

⁶⁷ Eurostat: *Glossary: Unemployment - Statistics Explained* [online]. [cit. 2018-04-07]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:Unemployment>

z dat zřejmé, že průměrná míra nezaměstnanosti v EU nezaznamenala takový strmý nárůst jako v případě Španělska. Důvodů, proč došlo k tak rapidnímu nárůstu míry nezaměstnanosti, je hned několik. Je potřeba si uvědomit, že krize ve Španělsku byla zapříčiněna zejména sektorem stavebnictví a splasknutím bubliny na realitním trhu. Právě v tomto odvětví přišlo mnoho zaměstnanců o práci. Dalším důvodem je, že Španělsko je po Polsku druhou zemí v EU, kde je největší podíl pracovníků zaměstnaných na dočasný pracovní úvazek a v případě negativního ekonomické vývoje, tak mohou snadno přijít o práci. Dalším důvodem je, že Španělsko má v rámci EU nejmenší podíl zaměstnanců, kteří přešli z dočasného zaměstnání do stálého zaměstnání.⁶⁸ V neposlední řadě také Španělsko dosahuje jednoho z největších podílů mladé populace na předčasném odchodu ze systému vzdělávání v EU. Zatímco tato hodnota byla v roce 2007 v rámci EU jen na úrovni 14,9 %, v Katalánsku opustilo předčasně studium 31,2 % mladých osob.⁶⁹ Hlavním důvodem pro předčasný odchod ze studia byla dobrá pracovní příležitost pro nekvalifikované pracovníky. Tento fakt se však velmi negativně projevil po příchodu ekonomické krize, protože právě mezi mladými osobami došlo k prudkému nárůstu nezaměstnanosti. V Katalánsku vzrostla míra nezaměstnaných mladých lidí z 9,1 % v roce 2007 na 27,7 % v roce 2009. Svého vrcholu dosáhla míra nezaměstnaných osob ve věku 16-29 let v roce 2013, kdy dosáhla 37,4 %. V absolutním vyjádření se počet nezaměstnaných mladých osob v letech 2007 až 2013 zvýšil o více než 174 600 osob. Je důležité zmínit, že míra nezaměstnanosti mladých osob v Katalánsku byla vždy o několik procentních bodů nižší než průměrná míra nezaměstnanosti mladých osob ve Španělsku.⁷⁰

S příchodem krize se ve Španělsku také zvýšila dlouhodobá míra nezaměstnanosti. V roce 2007 byla míra dlouhodobé nezaměstnanosti v Katalánsku 1,3 % a průměrná dlouhodobá míra nezaměstnanosti v EU byla 3 %. V roce 2013 ale tento ukazatel dosáhl v Katalánsku 12,2 %, zatímco v EU se dlouhodobá míra nezaměstnanosti pohybovala na 5,1 %.⁷¹ S dlouhodobou nezaměstnaností se především potýkají starší lidé, osoby dříve

---

⁶⁸ *OECD Economic Surveys: Spain* [online]., ref. 56

⁶⁹ Idescat: Early leavers from education and training. By sex. Total. *Idescat: Institut d'Estadística de Catalunya* [online]. [cit. 2018-04-07]. Dostupné z: <https://www.idescat.cat/economia/inec?tc=5&id=8508&lang=en&cp=00&x=8&y=10>

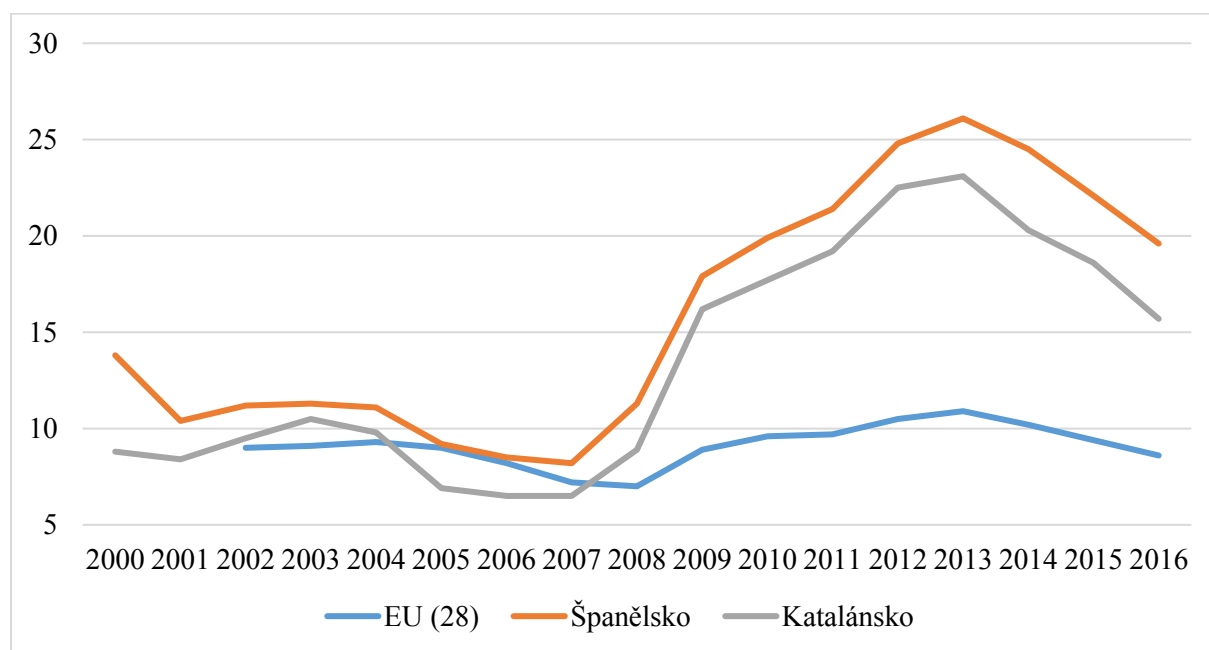
⁷⁰ *Idescat: Relationship with the activity of the population from 16 to 29 years of age. Idescat: Institut d'Estadística de Catalunya* [online]. [cit. 2018-04-07]. Dostupné z: <https://www.idescat.cat/economia/inec?tc=5&id=D402&lang=en&cp=03&x=13&y=7>

⁷¹ *Idescat: Long-term unemployment rate. By sex. Total Idescat: Institut d'Estadística de Catalunya.* [online]. [cit. 2018-04-07]. Dostupné z: <https://www.idescat.cat/economia/?tc=5&id=8501&dt=201700&lang=en>

zaměstnané ve stavebním sektoru a nekvalifikované osoby, především mladé nekvalifikované obyvatelstvo.⁷²

Na grafu 3.4 lze vidět, že na přelomu roku 2013 a 2014 došlo k poklesu míry nezaměstnanosti ve Španělsku i Katalánsku a tento trend neustále pokračuje. K poklesu míry nezaměstnanosti dochází také u mladých osob. V roce 2017 byla tato míra v Katalánsku 22,2 %. Také došlo ke snížení počtu mladých osob předčasně ukončujících studium. V roce 2017 opustilo předčasně studium 17,1 % mladých osob, což je výrazný pokles oproti roku 2007. Zároveň klesá dlouhodobá míra nezaměstnanosti, jejíž hodnota byla v Katalánsku v loňském roce 6,3 %.⁷³

Celkový pokles míry nezaměstnanosti je způsoben silným zotavováním španělské ekonomiky, a to především růstem exportů. Hodnoty však stále zůstávají vzdálené od průměrných hodnot EU a hodnot, kterých Španělsko dosahovalo před ekonomickou krizí.

Graf 3.4 Srovnání míry nezaměstnanosti v Katalánsku, Španělsku a EU (28) v letech 2000-2016 (osoby ve věku 15-74 let, v %)

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

⁷² Banco de España: *Are the Spanish Long-Term Unemployed Unemployable?* [online]. Banco de España, 2016 [cit. 2018-04-07]. Dostupné z: <https://www.bde.es/f/webpi/SES/seminars/2016/files/sie1634.pdf>

⁷³ Idescat: *Labour Idescat: Institut d'Estadística de Catalunya* [online]. 2016 [cit. 2018-04-07]. Dostupné z: <https://www.idescat.cat/economia/inec?st=1&tema=treba&lang=en>

V grafu 3.5 lze sledovat meziroční změny průměrného harmonizovaného indexu spotřebitelských cen (dále HICP) v Katalánsku, Španělsku a EU (28). HICP byl vytvořen Evropskou unií k porovnání statistik členských států a v jiném slova smyslu ukazuje míru inflace neboli vývoj změn cen zboží a služeb. Pokud je míra inflace vysoká, snižuje reálné důchody a hodnotu vkladů. Vysoká míra inflace má také negativní vliv na investice a také vede ke snížení poptávky, což působí na pokles reálného produktu. Zároveň pokud je míra inflace vyšší než nominální úroková míra, získávají tak dlužníci a ztrácejí věřitelé.⁷⁴

Je důležité si uvědomit, že Španělsko je členem eurozóny. Aktuálně je celkem 19 států EU členem eurozóny, což je více než polovina členských států EU. Monetární politika, jejímž cílem je udržení stabilní cenové hladiny, je vykonávána Eurosystemem, respektive Evropskou centrální bankou (dále ECB) a centrálními bankami členských zemí eurozóny. Stabilní cenová hladina byla ECB v roce 2003 definována jako meziroční zvýšení harmonizovaného indexu spotřebitelských cen za eurozónu těsně pod 2 %.⁷⁵

Vstupem do eurozóny získalo Španělsko vyšší důvěryhodnost a nižší nominální i reálné úrokové míry, ale společná měna euro vyvolala ve Španělsku nadprůměrnou inflaci. Tu lze vidět v grafu 3.5. Míra inflace v Katalánsku a ve Španělsku se v období před krizí pohybovala v rozmezí 3-4 %. To bylo způsobeno především vysokými cenami na trhu s nemovitostmi a v sektoru dopravy. Po splasknutí realitní bubliny a v důsledku nízké domácí poptávky se ceny na španělském trhu prudce snížily. Od roku 2009 opět došlo ke zvýšení HICP z důvodu růstu cen surovin. Růst cen v období recese má negativní vliv na občany, protože se jim tak zdražují životní náklady a vzhledem k vysoké nezaměstnanosti nejsou jejich disponibilní příjmy tak vysoké. V roce 2012 byla zvýšená daň z přidané hodnoty z 18 % na 21 %, což se také promítlo do vývoje HICP Španělska. Současně však klesaly ceny ropy a dalších surovin, což je zřejmé z grafu 3.5.

V posledních třech letech cena ropy roste, a tak dochází k růstu míry inflace. Ve Španělsku je od ekonomického zotavení znovu silná i domácí poptávka, která zapříčiňuje růst cen. Dle odhadů OECD inflace ve Španělsku poroste i v roce 2018. Tlak na růst inflace ale nebude silný vzhledem ke stále vysoké míře nezaměstnanosti a také z důvodu zpomalení tempa růstu domácí poptávky.⁷⁶

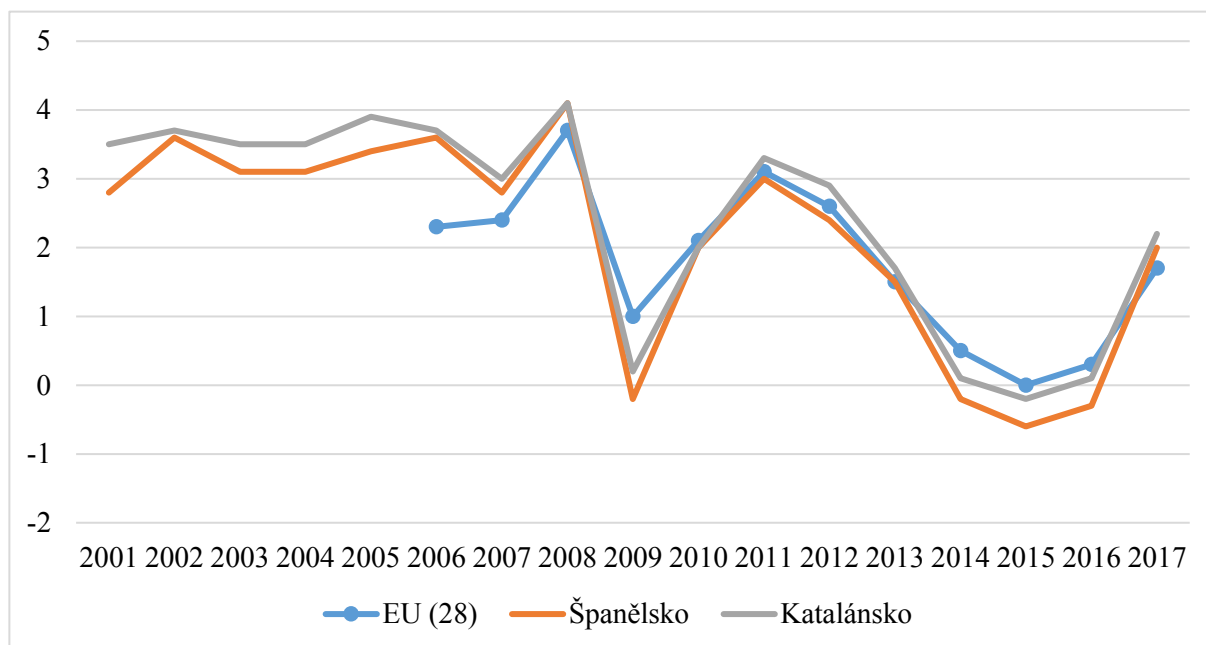
⁷⁴ HOLMAN, Robert. *Ekonomie*. 4., aktualiz. vyd. Praha: C.H. Beck, 2005. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 8071798916.

⁷⁵ Banco de España: *The strategy of the ECB* [online]. [cit. 2018-04-07]. Dostupné z: https://www.bde.es/bde/en/areas/polimone/estrategia/La_estrategia_del_BCE.html

⁷⁶ *OECD Economic Surveys: Spain* [online]., ref. 56

HICP dosahoval v roce 2017 v Katalánsku 2,2 %, což je o dvě desetiny procentních bodů více než HICP Španělska a o pět desetin procentních bodů více než HICP průměru EU. Katalánsko tak nenaplnuje cíl stabilní cenové hladiny definovaný ECB.

Graf 3.5 Srovnání meziroční změny průměrného harmonizovaného indexu spotřebitelských cen v Katalánsku, Španělsku a EU (28) v letech 2001-2017 (v %)

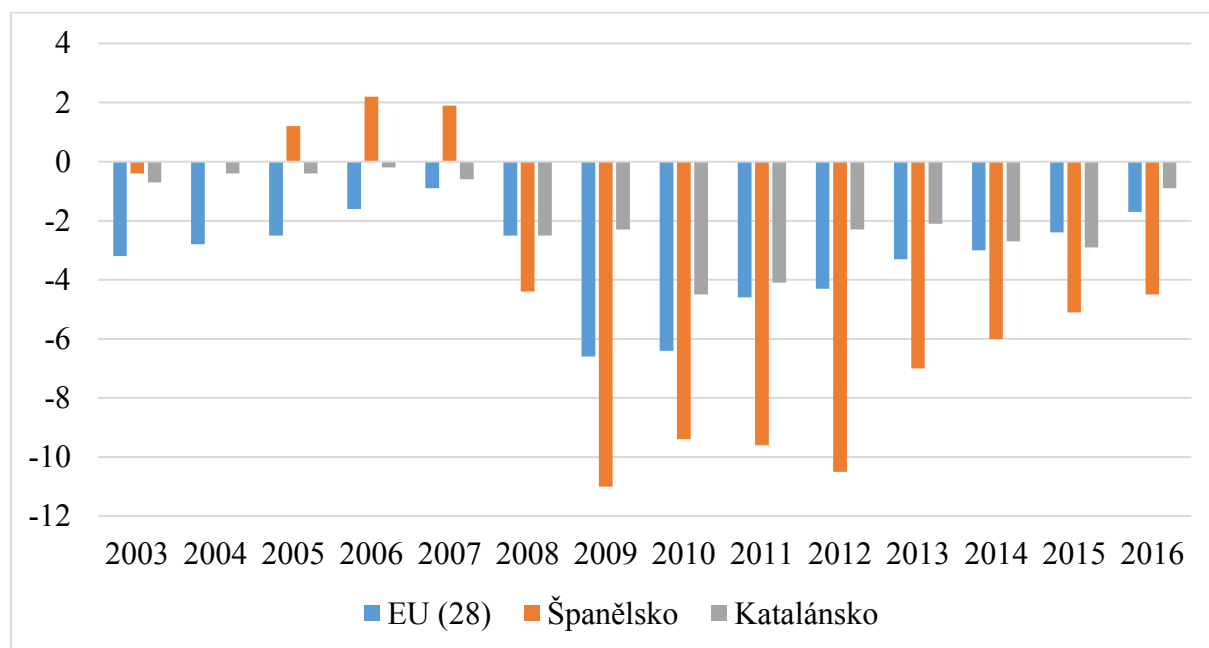
Zdroj: Eurostat, Idescat, vlastní zpracování

Z grafu 3.6 je zřejmé, že i přes skutečnost, že je Katalánsko jednou z nejbohatších autonomních oblastí v přepočtu HDP na obyvatele a největší regionální ekonomikou v rámci Španělska, nachází se jeho rozpočet stále v deficitu. Jak již bylo zmíněno, Katalánci odvádí centrální vládě na daních více než se jim dostává zpět prostřednictvím vládních výdajů. Asi 10 % katalánského HDP je každoročně použito na poskytování finanční podpory zbývajícím částem Španělska. Autonomní oblasti mohou samy rozhodovat o vynaložení výdajů, ale příjmy jsou z větší části závislé na centrální vládě.

S příchodem ekonomické a finanční krize se několikanásobně zvýšil nejenom rozpočtový deficit Katalánska ale také Španělska, a to i přes skutečnost, že Španělsko v letech 2005-2007 dosahovalo přebytkového rozpočtu. K rychlému nárůstu deficitu došlo především z důvodů snížení daňových příjmů a zvýšení veřejných výdajů. Daňové příjmy se snížily z důvodu poklesu výnosů na dani z nákupů nemovitostí, na dani z příjmů a na dani z přidané hodnoty. Jednu z hlavních příčin růstu vládních výdajů je možné najít v navýšení počtu

vyplácených podpor v nezaměstnanosti. Katalánsko však musí nadále plnit své rozpočtové závazky v oblasti zdravotnictví, vzdělávání apod. Tyto faktory spolu s nedostatečným financováním Katalánska centrální vládou vedli k nárůstu katalánského deficitu.

V roce 2012 došlo ve Španělsku ke zvýšení daně z přidané hodnoty z 18 % na 21 % a od roku 2014 prochází španělská ekonomika fází zotavení hospodářského cyklu, což lze vidět na grafu 3.6 v podobě snižování rozpočtového deficitu.⁷⁷

Graf 3.6 Přebytek/Deficit veřejných financí (% k HDP)

Zdroj: Idescat, vlastní zpracování

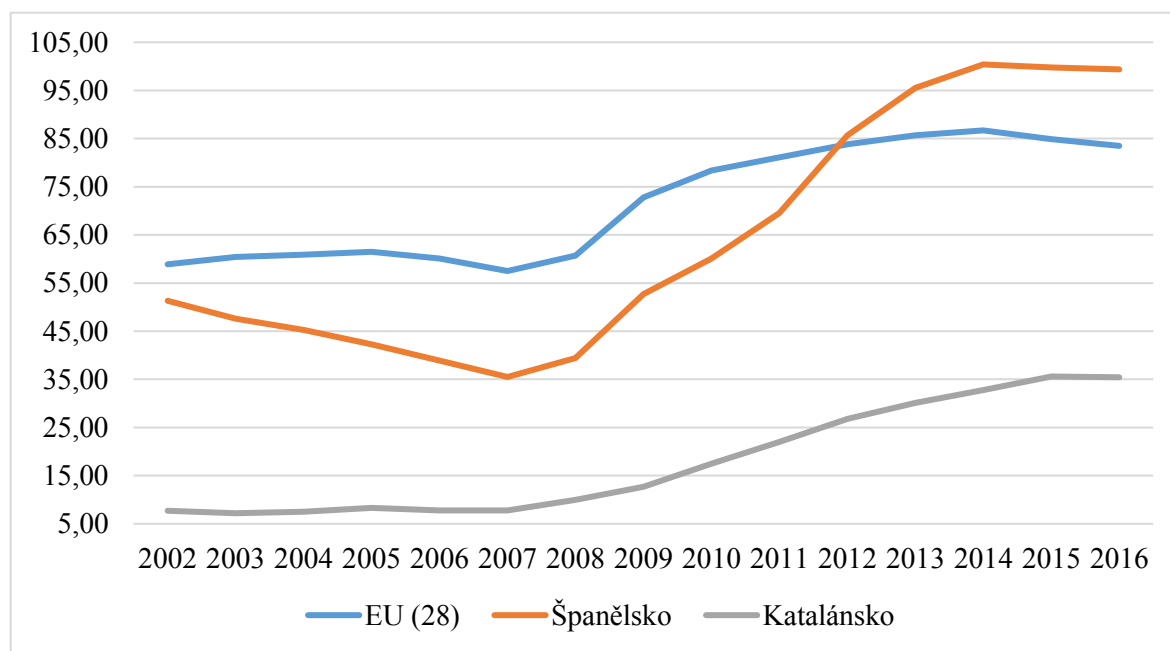
Velikost deficitu veřejných financí souvisí s vývojem veřejného zadlužení. Ten lze pozorovat v grafu 3.7. Veřejný dluh je možno charakterizovat jako úhrn dluhů a závazků v nominálních hodnotách na konci roku, vzniklý financováním deficitních veřejných rozpočtů.⁷⁸

Katalánský veřejný dluh se před krizí pohyboval v rozmezí 7-8 % ke katalánskému HDP. S příchodem krize a následkem růstu deficitu veřejných financí však začal veřejný dluh Katalánska strmě narůstat, a to stejné se dělo i s veřejným zadlužením celého Španělska. Vrcholu dosáhlo veřejné zadlužení k HDP v Katalánsku v roce 2015, kdy jeho hodnota představovala 35,6 % HDP. Následující rok došlo ke snížení o 0,2 p. b, to ale nemění nic na

⁷⁷ BBC: *Spain's regional governments: How they got into trouble* [online]. 2012 [cit. 2018-04-08]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/business-18951575>

⁷⁸ HOLMAN, Robert., ref. 74

situaci, že Katalánsko je jednou z nejvíce zadlužených autonomních oblastí Španělska. Vzhledem k vývoji deficitu veřejných financí v posledních letech a aktuálnímu španělskému hospodářskému cyklu lze očekávat, že se veřejné zadlužení Španělska i Katalánska bude snižovat.

Graf 3.7 Srovnání poměru veřejného dluhu k HDP v Katalánsku, Španělsku a EU (28) v letech 2002 až 2016 (v %)

Zdroj: Idescat, vlastní zpracování

V reakci na zvýšení veřejného zadlužení z důvodu hospodářské krize byl centrální vládou vytvořen fond na podporu likvidity v zadlužených regionech (Fondo de Liquidez Autonómica, dále FLA) v roce 2012. Tento fond byl určen autonomním oblastem, které mohly financovat svůj veřejný dluh s úrokovou mírou 0 %. Prvním příjemcem podpory z tohoto fondu bylo Katalánsko. Do roku 2017 čerpalo pomoc ve výši 67 miliard eur z FLA.⁷⁹

Je nutno podotknout, že jediným poskytovatelem takových půjček autonomním oblastem může být jen Madrid. Španělský zákon nepovoluje autonomním oblastem, aby si mohly půjčovat na mezinárodních trzích.⁸⁰ Zatímco Katalánci připisují své zadlužení centrální

⁷⁹ JORRÍN G., Javier. Cataluña ha pagado 4.200 M de su deuda con fondos del FLA en pleno auge soberanista. *El Confidencial: Economía* [online]. 2017 [cit. 2018-03-25]. Dostupné z: https://www.elconfidencial.com/economia/2017-09-29/referendum-cataluna-deuda-vencimientos-fla_1451719

⁸⁰ CARRERA, Xavier Vila. The domain of Spain: how likely is Catalan independence?. *World Affairs* [online]. 2014, 176(5), 77-83 [cit. 2017-09-28]. ISSN 00438200. Dostupné z: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=edsgao&an=edsgcl.356453729&scope=site>

vládě s tím, že nemohou dostatečně kontrolovat své finance, španělský premiér Rajoy obviňuje regionální parlamenty a jejich neuvážené nakládání s finančními prostředky z vysokého veřejného zadlužení Španělska.⁸¹

---

⁸¹ CONNOLLY, CHRISTOPHER K., ref. 50

4 Analýza vybraných politických a ekonomických překážek samostatnosti Katalánska

V předchozí kapitole byl popsán historický vývoj a politická situace Katalánska. Z uvedených informací vyplývá, že Katalánci neusilovali vždy o nezávislost. Značný nárůst secesionistických tendencí lze pozorovat až na počátku 21. století s rozhodnutím španělského ústavního soudu o zamítnutí několika článků nového autonomního statutu a s počátkem ekonomické krize. Přestože Katalánsko vyhlásilo nezávislost, je nadále autonomní oblastí Španělska. Deklarace nezávislosti byla protiústavní. Naopak toto protiústavní deklarování nezávislosti přispělo jen ke zhoršení vztahů s Madridem.

Při analýze překážek, které brání Katalánsku stát se samostatným státem, nelze striktně rozlišovat mezi politickými a ekonomickými překážkami. Obě tyto překážky spolu souvisí nebo se alespoň úzce doplňují, lze je však rozdělit na vnitřní a vnější. Na překážky, které brání nezávislosti Katalánska, tak bude pohlíženo z úrovně vnitrostátní nebo mezinárodní, a to zejména z pozice Evropské unie.

4.1 Politicko-ekonomické překážky samostatnosti Katalánska na vnitrostátní úrovni

Na vnitrostátní úrovni existuje řada překážek, které brání Katalánsku stát se nezávislým státem. Z hlediska jejich závažnosti se zde nachází i ty nejvíce důležité překážky, které omezují Katalánsko ve vytvoření nového státu. Jedná se především o ústavní překážky, náladu v katalánské společnosti, respektive názor lidí a dále o ekonomické dopady případné nezávislosti.

4.1.1 Ústavní překážky

Jedním z hlavních důvodů, proč ještě nedošlo k samostatnosti Katalánska, je znění španělské Ústavy přijaté v roce 1978, jejíž čl. 2 uvádí, že „Ústava je založena na neporušitelnosti jednoty Španělského národa...“⁸², což znamená, že Katalánci nemohou, aniž by byla změněna Ústava, vyhlásit nezávislost. Na tuto skutečnost navazuje i protiústavnost referend z roku 2014 a 2017, ve kterých hrála otázka nezávislého Katalánska zásadní roli.

---

⁸² REINO DE ESPAÑA. *Constitución Española de 1978*. In: Reino de España: Congreso de los Diputados, 1978. Dostupné také z: <https://www.boe.es/legislacion/documentos/ConstitucionCASTELLANO.pdf>

Dle čl. 92 odst. 1 lze o politických otázkách významného charakteru hlasovat v poradním referendu, které bude předloženo všem občanům. V odst. 2 stejného článku je dále uvedeno, že referendum vyhláší král na návrh předsedy španělského parlamentu po schválení Kongresem poslanců.

Nelze očekávat, že by se při aktuální politické situaci podařilo Katalánsku vyjednat konání referenda, které by bylo v souladu s Ústavou. Situace se ale může změnit po parlamentních volbách v roce 2020. Pokud by se někdy v budoucnu poradní referendum uskutečnilo, tak nebude zárukou nezávislého Katalánska. Mohlo by dojít k výsledku, ke kterému došlo ve Skotsku, nebo by musela následovat změna Ústavy. Změna Ústavy je ale poměrně komplikovaná a tento krok je popsán v jejím čl. 168. Pokud má dojít ke změně Ústavy v jejích zásadních oblastech, čímž se myslí i čl. 2, je zapotřebí aby navrhovaná reforma byla schválena dvoutřetinovou většinou každé komory parlamentu, a to Kongresem poslanců a Senátem. Následně se musí komory rozpustit a nově zvolení představitelé obou komor musí opět o navržené reformě hlasovat a přijmout ji dvoutřetinovou většinou hlasů. Poté, co návrh na změnu Ústavy projde španělským parlamentem, by měl být ratifikován v referendu.⁸³

V případě, že by se Kataláncům podařilo referendum vyjednat, bylo by pro ně vhodné dohodnout s Madridem podmínky, že jim bude nezávislost v případě výhry umožněna, tak jako to deklaroval britský premiér Skotům. Tím by si zaručili změnu Ústavy. To jsou ale jen hypotézy a vzhledem ke vztahům, které dlouhodobě panují mezi Barcelonou a Madridem lze říci, že Ústava a samotné konání legálního referenda bude zásadní překážkou na cestě k nezávislosti Katalánska.

4.1.2 Nálada v katalánské společnosti

Další bariérou na cestě k samostatnosti je názor občanů ve společnosti. V říjnu 2017 a v lednu 2018 byl v Katalánsku proveden průzkum veřejného mínění Baròmetre d'Opinió Política (v překladu barometr politického názoru, dále BOP) na vzorku 1500 osob. Tento průzkum dělá několikrát do roka centrum pro názorová studia pod administrací Generalitatu. Výsledky z posledních uveřejněných průzkumů, a to z října roku 2017 a z ledna roku 2018, jsou uvedeny níže.

Na otázku, čím se cítí být obyvatelé Katalánska, odpovědělo v říjnovém průzkumu 49,7 % respondentů, že se identifikují jako Katalánci žijící v Katalánsku. Dále 15,2 %

---

⁸³ REINO DE ESPAÑA. *Constitución Española de 1978.*, ref. 82

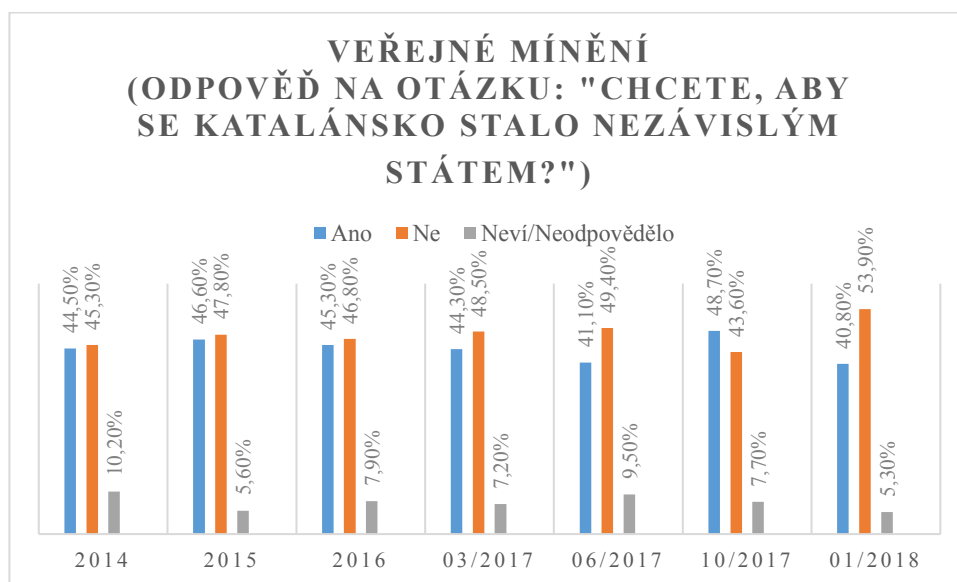
dotázaných odpovědělo, že se cítí jako Katalánci žijící ve Španělsku a naopak 18,6 % respondentů se identifikuje spíše se spojením Španěl žijící v Katalánsku. Jen 5,3 % respondentů v regionu odpovědělo, že se nejvíce shodují s tvrzením, že jsou Španělé žijící ve Španělsku. Zbylý podíl se neidentifikuje s předešlými tvrzeními, neví nebo neodpověděli. V lednovém průzkumu tohoto roku nebyla tato otázka položena.

V rámci průzkumu byla položena i otázka, čeho dle názoru občanů dosáhla katalánská autonomní oblast. Více jak 64 % odpovědělo v říjnu 2017, že nebylo dosaženo uspokojivé úrovně autonomie, zatímco v lednu tohoto roku už to bylo jen 60,3 % dotázaných. Naopak v obou sledovaných obdobích odpověděl stejný podíl respondentů, a to 23 %, že považuje úroveň autonomie za uspokojivou. Aktuálně si 8,5 % dotázaných myslí, že Katalánsko dosáhlo až moc velké autonomie. V říjnu minulého roku tak odpovědělo jen 5,4 % respondentů. Zbylý podíl respondentů neví nebo neodpověděl. Například v roce 2006, kdy byl přijat nový autonomní statut Katalánska, považovalo autonomii za uspokojivou až 37,4 % respondentů, což byl za období 2006-2018 největší podíl. Oproti tomu dlouhodobě největší podíly s odpovědi neuspokojivé úrovně autonomie jsou zaznamenány v období 2011-2017. To lze přisuzovat zamítnutí několika článků z nového autonomního statutu, silící vlně demonstrací, ekonomické krizi apod.

Dále se v průzkumu občanů ptali na to, v co věří, že by Katalánsko mělo být. Zde lze mezi odpověďmi z průzkumu uskutečněného v říjnu roku 2017 a lednu roku 2018 spatřit velký rozdíl. Zatímco v říjnu minulého roku odpověděl největší počet dotázaných, a to 40,2 %, že by se Katalánsko mělo stát nezávislým státem. V lednu tohoto roku získala tato odpověď jen 32,9 % hlasů. Na prvním místě se umístila odpověď, že by měl být zachován status quo s 36,3 % odpovědí. V časovém horizontu 2006-2017 je zaznamenán rapidní nárůst podílu u odpovědi pro vznik nezávislého státu. Zatímco v roce 2006 věřilo jen 14 % respondentů, že by Katalánsko mělo být nezávislým státem, v roce 2011 to už bylo okolo 25 % a v roce 2013 více než 48 %, což byl rekordní podíl. Aktuálně podíl klesl, což znamená, že průzkumy jsou výrazně ovlivněny probíhajícími referendy a politickou kampaní. Lze však pozorovat rozpolcenost občanů Katalánska.

Další otázkou položenou v průzkumu byla otázka, zda Katalánci chtějí, aby se Katalánsko stalo nezávislým státem. Na tuto odpověď mohou respondenti odpovídat jen ano/ne nebo k ní zachovat neutrální stanovisko. V grafu 4.1 je možné pozorovat vývoj odpovědí na tuto otázku a zároveň rozštěpenost obyvatel Katalánska. V letech 2014, 2015, 2016 a prvních dvou sledovaných obdobích v roce 2017 bylo o pár desetin procentních bodů více respondentů proti tomu, aby se Katalánsko stalo nezávislým státem. Situace se změnila teprve v říjnu

minulého roku, kdy pro nezávislý Katalánský stát bylo 48,7 % dotázaných a 43,6 % bylo proti. K tomuto výsledku nejspíš přispěly souvislosti s konáním referenda, protože průzkum byl proveden 31. října a referendum se uskutečnilo 1. října. Je potřeba si uvědomit, že centrální vláda zasáhla policejními jednotkami v Katalánsku a snažila se referendum překazit. Referendum bylo značně medializované a doprovázelo ho i několik zraněných kvůli zásahu policejních jednotek na příkaz Madridu. Proto lze usuzovat, že občané byli velmi negativně naladěni proti centrální vládě, a to se promítlo v jejich odpovědi na to, zda chtějí, aby se Katalánsko stalo nezávislým státem. Z posledního průzkumu, který byl proveden v lednu 2018, lze sledovat, že se situace zklidnila a výsledek tak byl celou událostí výrazně ovlivněn. Proti tomu, aby se Katalánsko stalo nezávislým státem je aktuálně téměř 54 % dotázaných, což je za sledované období rekordní podíl.⁸⁴

Graf 4.1 Veřejné mínění

Zdroj: Centre d'Estudis d'Opinió, vlastní zpracování

Vzhledem k tomu, že je nutné brát v úvahu malý vzorek obyvatelstva, na kterém se BOP provádí, nelze jednoznačně z výsledků průzkumů tvrdit, jak by dopadlo případné referendum. Lze ale přijmout tvrzení, že společnost v Katalánsku je rozdělena. Skotové také usilovali o odtržení od Velké Británie a dosáhli i toho, že mohli o své budoucnosti rozhodnout. Nakonec výsledek vyšel v neprospěch zastánců nezávislosti. Vzhledem k rozpolcenosti katalánské

⁸⁴ *Political Context Survey*. 2018 [online]. Centre d'Estudis d'Opinió, 2018 [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <http://upceo.ceo.gencat.cat/wsceop/6508/Abstract%20in%20English%20-874.pdf>

veřejnosti by mohl výsledek případného legálního referenda v Katalánsko kopírovat ten skotský.

Z dat vyplývá, že většina Katalánců z dlouhodobého hlediska nechce, aby se Katalánsko stalo nezávislým státem. Dlouhodobě vychází průzkumy v neprospěch vzniku nezávislého státu. To nevyplývá jen z BOP, ale také z volební účasti v jednotlivých referendech.

Ta se v letech 2014 a 2017 pohybovala jen okolo hranice 40 %. Lze usuzovat, že katalánští občané nemají zájem účastnit se protiústavního referenda a jejich hlas lze i chápat jako hlas proti secesi Katalánska. Nemusí to nutně znamenat, že souhlasí se „statusem quo“, ale mohou si být vědomi, že existují další překážky a negativní ekonomické dopady, jímž by nově vzniklý stát ale i samotní občané museli čelit.

4.1.3 Ekonomické překážky

Jednou z dalších překážek, a lze na ni pohlížet i jako na negativní dopad případného vzniku nezávislého Katalánska, je vzájemný obchod mezi Španělskem a katalánskou autonomní oblastí. Katalánsko je regionem, který vytváří 25 % celkových španělských exportů do zahraničí. Z tohoto pohledu se jeví, že oddělení Katalánska by mělo negativní vliv na Španělsko. Pokud ale bude analyzován obchod mezi Španělskem a Katalánskem, je negativní vliv možné spatřit na obou stranách. Je nutné uvést, že více než 40 % katalánských exportů směřuje právě do Španělska.⁸⁵ Dle španělského ekonoma Rodríguez Mory by se vlivem vytvoření hranice mezi Španělskem a Katalánskem snížil jejich vzájemný obchod, a to by mělo vliv na jejich HDP. V případě Katalánska by mohlo dojít ke snížení HDP o 9 % a v případě španělského HDP o 2,2 %. Jiní ekonomové jako například Antrás, Ventura nebo Amar ale s touto verzí nesouhlasí. Uvádí několik důvodů, a to že v dlouhodobém horizontu se podíl katalánských exportů do ostatních částí Španělska snižuje, s čímž je potřeba počítat do budoucna. Dalším argumentem je to, že vývozy jsou prodeje a HDP je počítáno z přidané hodnoty, a tak nelze pokles vývozu jednoznačně zaměnit za pokles HDP. Je nutné brát v úvahu strukturu vývozu, respektive, co bylo vyrobeno v Katalánsku a co tam bylo dovezeno, získalo přidanou hodnotu a zase vyvezeno. Proto někteří ekonomové uvádějí pokles katalánského HDP v rozmezí mezi 1,2-2,2 % ke vztahu k vzájemnému obchodu mezi Španělskem a Katalánskem v případě nezávislosti Katalánska.⁸⁶ V obou případech ale hovoří statistiky v neprospěch

---

⁸⁵ CUADRAS MORATÓ, Xavier., ref. 39

⁸⁶ BOSCH, Núria, Oriol AMAT, Antoni CASTELLS a Xavier CUADRAS et al., ref. 53.

katalánské ekonomiky. Případný pokles exportů by se mohl projevit nejen v poklesu HDP, ale také v růstu míry nezaměstnanosti, která je už tak v Katalánsku poměrně vysoká.

S exporty jsou významně provázány katalánské společnosti, ale také zahraniční podniky, které mají v Katalánsku své pobočky. Obecně lze usuzovat, že společnosti se preferují usazovat tam, kde je politická, ekonomická a bezpečnostní stabilita. Pokud by došlo k odtržení Katalánska, dalo by se očekávat, že většina firem své sídlo přesune jinam, než dojde k politické a ekonomické rovnováze. Důkazem je to, že k vzniku nezávislého státu nedošlo, ale z důvodu nestability v regionu už některé společnosti své sídlo přesunuly. Příkladem je CaixaBank nebo Banco Sabadell, obě bankovní společnosti přesunuly své hlavní sídlo do Valencie, respektive do Alicante, z obav že přijdou o zahraniční investory. Obě tyto banky mají společné to, že byly založeny v Katalánsku, a dokonce název CaixaBank pochází z katalánského jazyka. I přes určité pouto těchto bank ke Katalánsku je obchod a zájmy akcionářů prioritou. Bankovní sektor nebyl výjimkou a Katalánsko opustilo již mnoho firem jako například Oryzon, Eurona, Naturhouse a stovky dalších.⁸⁷ Právě firmy mohou vyvíjet tlak na politické spektrum v regionu formou lobbingu a bránit nezávislosti Katalánska. Nejen, že kvůli nejistotě v regionu přichází podniky o zahraniční investory, kteří své investice směřují do více stabilních regionů, musejí vynaložit náklady na přesunutí sídla do jiných oblastí, pokud se tak rozhodnou. Je potřeba si uvědomit, že Katalánsko je regionem, ve kterém je založeno nejvíce podniků ze všech autonomních oblastí. K 1. lednu 2017 bylo evidováno v Katalánsku 265 758 podniků, alespoň s jedním zaměstnancem. Více než 3 800 podniků tvoří v Katalánsku pobočky zahraničních firem a po Madridu se tak Katalánsko řadí v tomto ohledu na druhé místo.⁸⁸ Mezi významné španělské exportní firmy, které ještě doposud mají sídlo v Katalánsku, patří automobilová značka SEAT. Dále konglomerát zabývající se infrastrukturou a silniční dopravou Abertis nebo oděvní společnost Mango. V případě, že by došlo k vytvoření katalánského nezávislého státu, mohlo by dojít k masivnímu přesunu firem a odlivu zahraničního kapitálu, snížení katalánského exportu, snížení HDP, a to by mohlo vést k růstu nezaměstnanosti. Tyto kroky by pak měly velmi negativní ekonomické dopady na katalánské občany. Proto se jako jedna z překážek pro odtržení jeví právě podnikatelská sféra v Katalánsku.

---

⁸⁷ BURGEN, Stephen. CaixaBank: Spain's third largest bank joins exodus from Catalonia. *The Guardian* [online]. Barcelona, 2017 [cit. 2018-03-29]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2017/oct/06/catalonia-business-independence-spanish-government>

⁸⁸ Idescat: Companies and establishments on 1 January. By activity sectors and number of wage earners. *Idescat: Institut d'Estadística de Catalunya* [online]. [cit. 2018-03-25]. Dostupné z: <https://www.idescat.cat/pub/?id=aec&n=975&lang=en>

Další možnou překážkou vzniku nezávislého katalánského státu je velikost veřejného dluhu. V předchozí kapitole byl znázorněn prudký nárůst veřejného dluhu Katalánska, ale i Španělska pro vypuknutí ekonomické krize v roce 2008. V případě, že by došlo k odtržení Katalánska, tak nejen, že by Katalánsko přišlo o možnost čerpat pomoc z fondu na podporu likvidity a potýkalo by se s problémy se splácením svých závazků a financování veřejného sektoru, ale rovněž by muselo vynaložit zdroje na vznik nových institucí, a to například centrální banky, státních institucí, zavedení systému sociálního zabezpečení apod. Dalším problémem by byla i otázka, jak vysoká část veřejného dluhu Španělska by se převedla na Katalánsko. Podle Alberta Ponta je možné, že by otázka veřejného dluhu byla vyřešena formou negociací mezi Katalánskem a Španělskem a pokud by se nebyly tyto dva celky schopny domluvit, tak by se postupovalo v souladu s mezinárodním právem. Kritérium pro určení výše veřejného dluhu převedeného na Katalánsko může být stanoveno dle velikosti populace Katalánska na celkové populaci Španělska nebo dle velikosti katalánského HDP na celkovém španělském HDP, případně může být stanovené i jiné kritérium. V tabulce 4.1 je uvedena výše veřejného dluhu Španělska a Katalánska v absolutním vyjádření z dat dostupných na Eurostatu pro rok 2016. Dále je zde vypočten podíl veřejného dluhu Španělska dle velikosti populace a dle velikosti HDP, který by měl být na Katalánsko převeden. Následně tabulka 4.1 obsahuje výpočet výše katalánského veřejného dluhu i jeho poměru k HDP, a to dle kritéria velikosti populace a dle velikosti HDP. Výpočet nezohledňuje převody aktiv ani budoucí závazky. Jde jen o hypotetický výpočet veřejného dluhu z dat z roku 2016. V případě použití kritéria velikosti populace by veřejný dluh nezávislého státu představoval 252 271 miliónu eur, což by odpovídalo 118 % katalánského HDP. V případě použití druhého kritéria pro výpočet, tedy výpočtu dle podílu HDP Katalánska na HDP Španělska, by odpovídal veřejný dluh nezávislého Katalánska 286 721 milion eur, což by představovalo 134 % katalánského HDP. V obou případech by tedy zadlužení Katalánska bylo vyšší než jeho HDP. Tento fakt může odradit mnohé občany v podpoře nezávislosti Katalánska a jeví se jako další překážka na cestě ke vzniku nezávislého státu.

Výpočet veřejného dluhu Katalánska při převedení části španělského veřejného dluhu dle velikosti populace a dle velikosti HDP	Španělský veřejný dluh	Výše španělského veřejného dluhu převedeného na Katalánsko	Katalánský veřejný dluh	Celkový výše veřejného dluhu Katalánska při převedení části španělského dluhu	Velikost HDP Katalánska	Poměr veřejného dluhu Katalánska k HDP
Výpočet dle velikosti populace Katalánska (16%)	1 107 205,00	177 152,80	75 118,00	252 270,80	213 766	118 %
Výpočet dle velikosti HDP Katalánska (19%)	1 107 205,00	211 603,20	75 118,00	286 721,20	213 766	134 %

Tabulka 4.1 Výpočet veřejného dluhu Katalánska při převedení části španělského veřejného dluhu dle velikosti populace a dle velikosti HDP

Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování

Někteří ekonomové tvrdí, že veřejný dluh by byl bez obtíží splácen, protože daňové příjmy by postačily i na pokrytí splátek veřejného dluhu. A to díky tomu, že na daních by Katalánsko neodevzdávalo nic Madridu a nepodporovalo by tak chudší regiony a chod státu. Španělské ekonomky Bosch a Espasa provedly názorný výpočet veřejných příjmů a výdajů pro období 2006-2009 v případě, že by Katalánsko bylo nezávislým státem. Výpočet byl proveden na základě toho, že se úroveň služeb poskytovaných veřejným sektorem nezmění. Dospěly k závěru, že by průměrný roční přebytek pro sledované období byl 13 889 milionů eur. Nejsou však zde zahrnuty jednorázové výdaje na vybudování nových státních institucí a není zde ani zohledněna ekonomická situace Katalánska v případě jeho odtržení. Pokud by se naplnily negativní předpoklady související se snížením exportu, poklesem HDP, růstem nezaměstnanosti a odchodech firem, byly by daňové příjmy menší. Argument, že by veřejný dluh nebyl problém a byl by bez obtíží splácen, lze podpořit spíše z dlouhodobé perspektivy, ale protože výši daňových příjmů nelze vyčíslit zcela přesně, není možné říct, že veřejný dluh bude Katalánskem splácen bez problémů. Krátkodobě by samostatné Katalánsko ztratilo svou kredibilitu na finančních trzích a nejspíš by potřebovalo pomoc se splácením veřejného dluhu.

4.2 Politicko-ekonomické překážky samostatnosti Katalánska na mezinárodní úrovni

Z pohledu mezinárodní úrovně je nejdůležitější pro Katalánce členství v Evropské unii. Zastánce nezávislého Katalánska a bývalý předseda katalánského Generalitat Artur Mas se v roce 2012 vyjádřil, že pokud by Katalánsko nemohlo být členem EU, tak je jeho nezávislost o to problematičtější.

Katalánsko, respektive Španělsko, je členem Evropské unie od roku 1986 a zároveň je členem eurozóny od jejího vzniku v roce 1999. Katalánci si jsou vědomi výhod, kterých díky členství Španělsku v EU mohou využívat. Jedná se především o volný pohyb osob, zboží, služeb a kapitálu, ale také o čerpání prostředků z fondů EU.

Pokud by se Katalánsko stalo nezávislým státem na Španělsku, nebylo by automaticky členem Evropské unie, protože by se na něho nevztahovaly předchozí uzavřené smlouvy. Tento fakt uvedl bývalý předseda Evropské rady Herman Van Rompuy v roce 2013 směrem ke Katalánsku. Předseda Evropské komise Jean-Claude Juncker zastává stejný názor jako Rompuy a navíc dodal, že minimálně do konce jeho funkčního období nedojde k dalšímu rozšíření Evropské unie, to bude trvat do roku 2019.⁸⁹

Katalánsko jako nezávislý stát by tak muselo požádat o členství v EU. Dle čl. 49 Smlouvy o Evropské unii je žádost o členství zasílána Radě, která rozhoduje jednomyslně po konzultaci s Komisí a po obdržení souhlasu Evropského parlamentu. To znamená, že by žádost o členství muselo schválit samotné Španělsko, což v případě nepřátelského odtržení není pravděpodobné. A s největší pravděpodobností by žádost zamítly i státy, které musí čelit secesionistickým tendencím na svém území. V případě Španělska, tak lze soudit i z toho důvodu, že Španělsko doposud neuznalo Kosovo jako samostatný nezávislý stát a v případě Skotska naznačilo, že by vetovalo jeho žádost o členství v EU, a to i přes to, že tehdejší britský premiér prohlásil, že bude akceptovat výsledek skotského referenda.⁹⁰

Ačkoliv se začalo hovořit o vnitřním rozšíření EU v souvislosti se skotským referendem, tak neexistuje zatím žádný precedent, který by dával Katalánsku záruky, že zůstane nadále členem EU. Proto lze případné nečlenství Katalánska jako nezávislého státu v EU spatřovat jako hlavní překážku z pohledu mezinárodní úrovně. Dle agentury pro veřejné mínění Metroscopie by okolo 54 % dotázaných Katalánců v roce 2017 hlasovalo proti nezávislosti,

---

⁸⁹ DUERR, Glen M. E., ref. 16

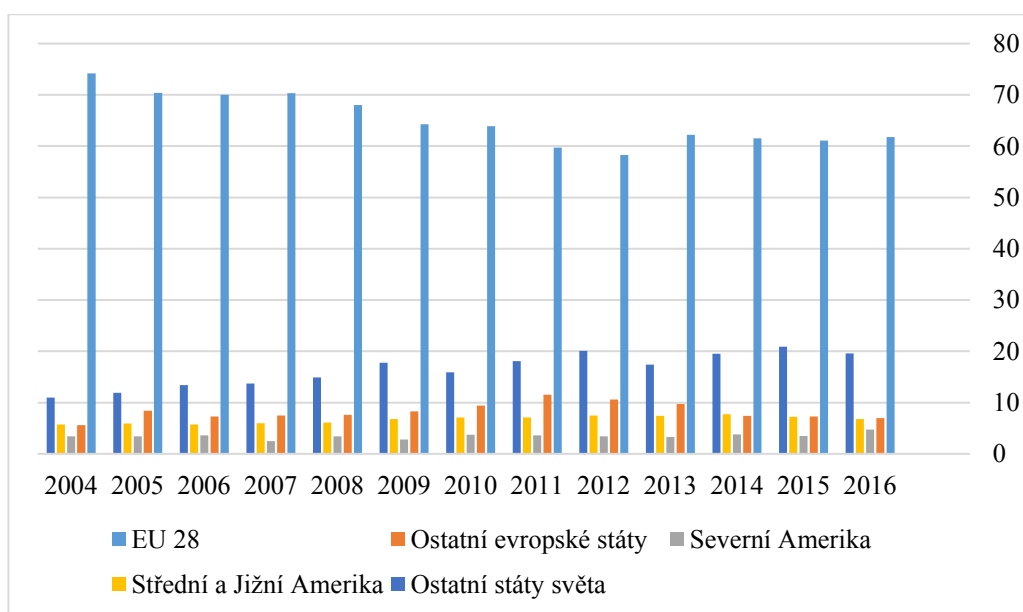
⁹⁰ CARRERA, Xavier Vila., ref. 80

pokud by Katalánsko nebylo členem EU, a jen okolo 39 % respondentů by i přes tuto překážku hlasovalo pro jeho nezávislost. Tento názor se ale dlouhodobě ve společnosti výrazně nemění. Otázka členství v EU hraje tedy zásadní roli při odpovědích občanů Katalánska na otázku, zda chtějí, aby se jejich region stal nezávislým státem.⁹¹

Katalánci jsou velmi silně integrováni v systému EU. Ačkoliv jsou motorem španělské ekonomiky, jako samostatný stát by těžce obstáli. Státy jako Norsko nebo Švýcarsko, které stojí mimo EU, mají určitou konkurenční výhodu v podobě těžby ropy nebo vyspělého finančního systému apod. Katalánsko takovou konkurenční výhodou nedisponuje, aby mohlo obstát jako malý nezávislý stát v rámci globálního trhu.

4.2.1 Ekonomické překážky související se (ne)členstvím v EU

Největším motivem pro setrvání v Evropské unii jsou ekonomické faktory. V předchozím textu bylo zmíněno, že Katalánsko tvoří jednu čtvrtinu celkových exportů španělské ekonomiky. V rámci analýzy, kam směřují vývozy z Katalánska, lze pozorovat v grafu 4.2, že v posledních letech více než 60 % exportů směřuje do zemí Evropské unie.

Graf 4.2 Exporty Katalánska dle země určení (podíl na celkovém exportu Katalánska)

Zdroj: Idescat, vlastní zpracování

⁹¹ *Metroscopia: ¿Qué piensan los catalanes del 'procés'?* [online]. 25. května 2017 [cit. 2018-03-31]. Dostupné z: <http://metroscopia.org/informe-completo-clima-politico-cataluna/>

V případě, že by Katalánsko nebylo členem EU a nevztahovaly by se na něj dosavadní smlouvy, mohla by mít tato skutečnost velmi negativní vliv na jeho ekonomiku.⁹² Katalánsko by nebylo součástí Vnitřního trhu EU, byly by zavedeny cla a celní kvóty a s největší pravděpodobností tak lze očekávat, že by došlo k poklesu exportů. Katalánské podniky by ztratily konkurenceschopnost. To by se odrazilo na poklesu HDP a růstu nezaměstnanosti. Jak bylo zmíněno dříve, v Katalánsku působí i velký počet zahraničních firem, který by nejspíše přesunuly své pobočky do jiných regionů Španělska, aby se vyhnuly nákladům v podobě celních poplatků a ztrátě důvěry zahraničních investorů. Některé podniky už své sídlo z důvodu nejistoty přesunuly.⁹³

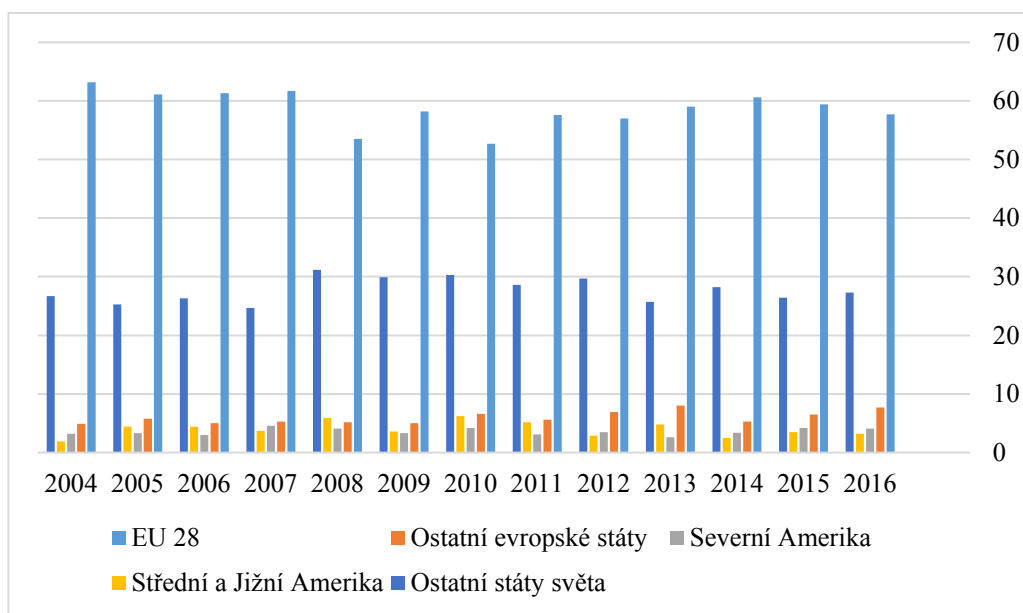
Nejen exporty, ale i importy jsou téměř ze 60 % původem z členských států EU. Viz graf 4.3. Menší podíl EU na importech oproti exportům je způsoben větším podílem importů z ostatních států světa, především z Číny.⁹⁴ Je možné tvrdit, že členské státy EU budou více důvěryhodnější pro obchodní styky o to více pokud používají měnu euro než nově vzniklý stát, který není členem EU ani jiné významné mezinárodní organizace. Katalánsko by se tak mohlo potýkat s problémy týkající se dovozu. Obchodní partneři by mohli hledat jiná odbytíště pro své výrobky, kde by se nemuseli potýkat s celními tarify, a tím by v Katalánsku mohlo dojít k nedostatečnému množství surovin na trhu nebo k růstu cen.

---

⁹² Idescat: Exports. By geographical areas and countries % over total. *Idescat: Institut d'Estadística de Catalunya* [online]. [cit. 2018-03-25]. Dostupné z: <https://www.idescat.cat/economia/inec?tc=5&id=0803&lang=en&cp=16&x=9&y=9>

⁹³ GUZMÁN RAMÍREZ, Aura Daniela a Martha Lucía QUIROGA RIVIERE. La crisis económica y el movimiento independentista catalán. *OASIS-Observatorio de Análisis de los Sistemas Internacionales* [online]. 2013, (18), 55-71 [cit. 2018-03-29]. ISSN 16577558. Dostupné z: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=asn&an=96171623&scope=site>

⁹⁴ Idescat: Imports. By geographical areas and countries % over total. *Idescat: Institut d'Estadística de Catalunya* [online]. [cit. 2018-03-25]. Dostupné z: <https://www.idescat.cat/economia/inec?tc=5&id=0804&lang=en&cp=16&x=10&y=6zmínit>

Graf 4.3 Importy Katalánska dle země původu (podíl na celkovém importu Katalánska)

Zdroj: Idescat, vlastní zpracování

S mezinárodním obchodem je úzce provázaná měna. Pokud by Katalánsko nebylo součástí EU, vystoupilo by automaticky z eurozóny. Otázkou je, jak by s tímto Katalánci naložili. Vzhledem k tomu, že chtějí v případě odtržení od Španělska zůstat v EU a používat euro, tak by nejspíš euro nadále používali, i kdyby se členy EU ihned nestali. Možnost používat měnu euro a nebýt členem Evropské unie tady samozřejmě je. Euro používá například Andorra, San Marino nebo Monako, aniž by byly členskými státy EU. Katalánsko by však neparticipovalo v institucích jako je Evropská centrální banka a nemělo by možnost ovlivňovat monetární politiku, a tedy důležité otázky jako například stanovení úrokových sazeb. Pokud by nemělo Katalánsko uzavřenou dohodu s ECB jako Monako nebo San Marino, nemělo by ani přístup k mechanismům financování ECB nebo k využívání platebního systému TARGET2. Přístup k likviditě ECB by měly katalánské finanční subjekty jen přes dceřiné společnosti nebo pobočky usazené v eurozóně.

Katalánci by si mohli založit vlastní měnu. Vzhledem k počáteční ekonomické slabosti a velkému veřejnému dluhu by čelili nebezpečí deprecie měny. To by vyprovokovalo již zmiňovaný masivní odliv firem a kapitálu.⁹⁵

V obou zmiňovaných případech by ale muselo dojít k založení centrální banky v Katalánsku, což by sebou neslo také náklady, ale samozřejmě jednorázové a krátkodobé.

⁹⁵ BOSCH, Núria, Oriol AMAT, Antoni CASTELLS a Xavier CUADRAS et al., ref. 53

Vzhledem k tomu, že oba případy by měly negativní dopad na katalánskou ekonomiku, lze je opět považovat za překážku ke vzniku nezávislého státu.

4.2.2 Omezení volného pohybu osob související s (ne)členstvím v EU

Jedním z dalších možných důvodů, proč 54 % dotázaných proevropsky smýšlejících občanů a podnikatelů Katalánska nechce, aby vznikl nezávislý stát, pokud by nebyl součástí EU, je nemožnost čerpání svobod volného pohybu. Volný pohyb zboží, služeb a kapitálu byl nastíněn v předchozím textu. Ale samotní občané by výrazně pocítili i omezení svobody volného pohybu osob v rámci EU. Španělsko je součástí schengenského prostoru od jeho vzniku. V rámci schengenského prostoru jsou zrušeny kontroly osob a zboží na hranicích. Pokud by nezávislé Katalánsko nebylo členem EU, nebylo by součástí ani schengenského prostoru. Občané Katalánska by tak nejspíš potřebovali pracovní a studijní víza pro vykonávání dané činnosti v členském státě EU. Samozřejmě by mohlo dojít k uzavření dohod o volném pohybu osobu jako v případě Švýcarska, ale nestalo by se tak ze dne na den.

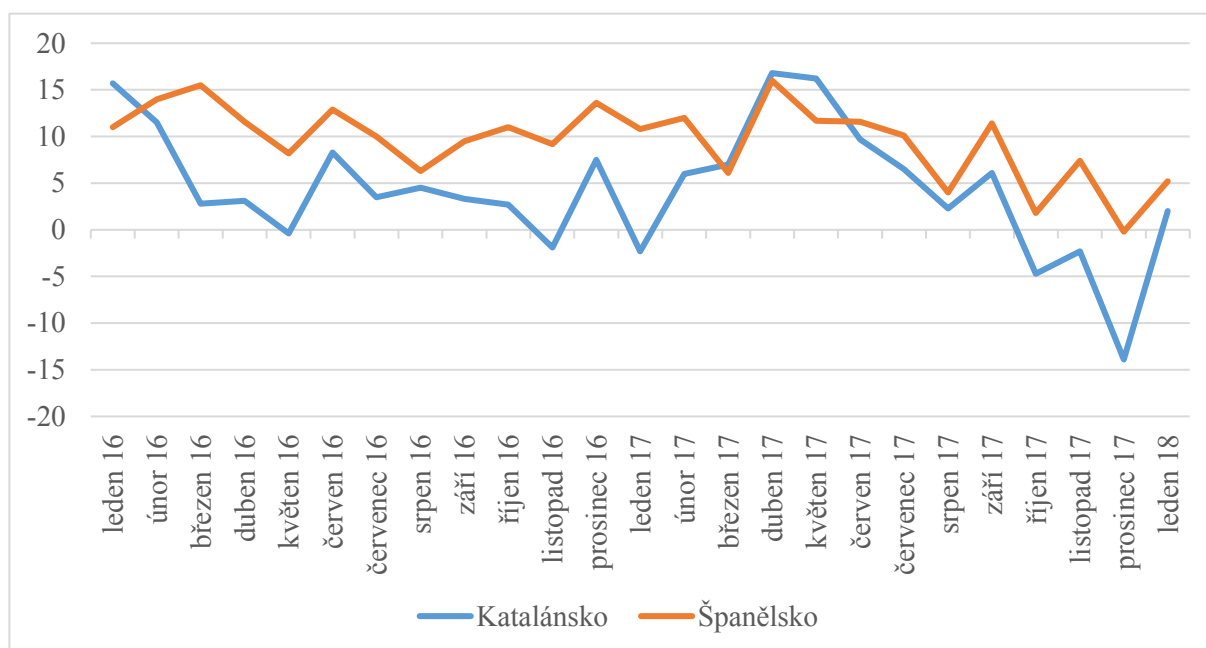
Pro příklad, kde by se omezení volného pohybu osob mohlo projevit velmi negativně, je možné uvést sektor turismu. Ten se podílí na tvorbě katalánského HDP až 12 % a je tak důležitým zdrojem příjmů pro katalánské občany. Zaměstnává více než 450 000 osob v Katalánsku, což představuje 13,8% podíl na všech zaměstnaných osobách v regionu.⁹⁶ V případě, že by byly zavedeny kontroly na hranicích a zároveň by v Katalánsku panovala zpočátku nestabilní situace, mohli by turisté upřednostnit jiné regiony ve Španělsku, které jsou podobně atraktivní. Více než 70 % turistů tvoří občané členských států EU, a tak by pro ně zavedení kontrol na hranicích mohlo být rozhodujícím faktorem v otázce, zda navštívit Katalánsko nebo Španělsko, kde by je kontroly nečekaly. Samotná ekonomická slabost a nestabilita by také mohla hrát roli v otázce, zda navštívit tento region či nikoliv. Po vyhlášení nezávislosti Katalánska v říjnu 2017 a politické nestabilitě v regionu byl zaznamenán pokles příjezdu turistů, což svědčí, že uvedené hypotézy jsou velmi pravděpodobné. Na grafu 4.4 lze pozorovat měsíční procentní změny v příjezdech zahraničních turistů do Katalánska a Španělska. Katalánsko je turistickou oblastí, kterou navštěvuje největší počet turistů především v letních měsících díky přístupu k moři a písčným plážím. Je logické, že v zimním období bude počet turistů klesat, což lze pozorovat i na vývoji křivky pro Španělsko. U Katalánska

---

⁹⁶ Idescat: Employed persons in the tourism sector. By sex and professional situation. *Idescat: Institut d'Estadística de Catalunya* [online]. [cit. 2018-03-25]. Dostupné z: <https://www.idescat.cat/economia/inec?tc=3&id=0332&lang=en&dt=201704&x=7&y=7>

však v říjnu došlo k prudkému propadu, což bylo způsobeno referendem a politickou krizí v regionu.

V případě, že by došlo k odtržení, byl by sektor turismu negativně ovlivněn a tím i řada Katalánců, kteří v tomto sektoru podnikají nebo jsou zaměstnáni. Z uvedených dat vyplývá, že nestabilita regionu má vliv na rozhodování zahraničních turistů a pokud by se k této skutečnosti přidalo zavedení hraničních kontrol, byl by tento vliv mnohem větší a pro Katalánskou ekonomiku negativní.

Graf 4.4 Měsíční procentní změna počtu zahraničních turistů v Katalánsku

Zdroj: Idescat, vlastní zpracování

4.2.3 Pozice na mezinárodní scéně a členství v OSN

Další překážkou, která brání Katalánsku stát se nezávislým státem, je jeho nejasná pozice na mezinárodní scéně. Mezinárodní právo neřeší otázku secese jako samotnou, ale řeší její následky. Dle mezinárodního práva nové státy automaticky nedědí závazky a práva svých původních států, což znamená, že by Katalánsko nebylo členem Organizace spojených národů nebo Severoatlantické aliance. V podstatě je tento přístup i stanoviskem Evropské unie.

Mezinárodní organizace i státy spíše v otázce secese Katalánska mlčí nebo dávají jasně najevo, že se jedná o vnitřní záležitost Španělska. Například Spojené státy americké odpověděly na petici Katalánska adresovanou Bílému domu, že uznávají katalánské tradice a kulturu, ale

statut Katalánska je vnitrostátní záležitostí Španělska.⁹⁷ Předseda Evropského parlamentu Antonio Tajani k událostem v Katalánsku v říjnu v minulém roce také prohlásil, že krize musí být vyřešena v souladu se španělským ústavním pořádkem a že EU nebude sloužit jako mediátor.⁹⁸ Katalánsko tak nemá velkou podporu na mezinárodním poli.

Katalánci jsou dle španělské ústavy národností a nikoliv národem, právo národů na sebeurčení, které je zakotveno v Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech, tak nelze v jejich případě obhajovat. V případě, že by se ale chtěli tohoto práva dovolávat, není možné ho zaměňovat s právem na secesi.

Předpokladem, aby Katalánci získali uznání na mezinárodní scéně je tedy jen schválení nezávislosti Katalánska v legálním referendu. Rovněž je možné získat mezinárodní podporu i pokud je určitá národnost vystavena nedemokratickému zacházení v podobě hrozby konfliktu nebo porušování lidských práv apod. Druhá možnost pro získání legitimacy vyhlášení nezávislosti a následné uznání ostatními státy je v případě Katalánska spíše nereálná.

Pokud by se Kataláncům podařilo získat nezávislost a chtěli by se stát členy OSN, museli by zažádat o členství. O jejich členství by muselo rozhodnout Valné shromáždění OSN dvoutřetinovou většinou členů na doporučení Rady bezpečnosti. Pokud by došlo k přijetí Katalánska, jako státu, byl by tak de facto uznán.⁹⁹ Bývalý španělský ministr zahraničí a spolupráce José Manuel García-Margallo v tomto ohledu založil španělskou doktrínu, když prohlásil, že žádný Katalánský stát nebude uznán mezinárodní komunitou počínaje OSN. A vzhledem k tomu, že Kosovo, jehož vyhlášení nezávislosti nebylo v rozporu s mezinárodním právem, není stále uznáváno některými státy jako suverénní stát a není tak členem OSN, je nepravděpodobné, že by se Katalánsku ihned podařilo být členem OSN.¹⁰⁰

Překážkou a argumentem proti vyhlášení nezávislosti Katalánska je tedy jeho nejasná pozice na mezinárodní scéně a samotné uznání Katalánska jako státu. Tato politická situace by se opět promítla i do ekonomické stránky Katalánska, a to například v podobě nedůvěry zahraničních investorů. Výsledky z veřejných průzkumů, ve kterých je většina respondentů proti tomu, aby se Katalánsko stalo nezávislým státem, lze podpořit právě výše uvedenými argumenty.

---

⁹⁷ DVOŘÁKOVÁ, Kateřina a Miroslava FERRAROVÁ., ref. 21

⁹⁸ EXPRESS: 'No-one in Europe will recognise independence of Catalonia' - EU's Tajani. *EXPRESS* [online]. 19. října 2017 [cit. 2018-03-31]. Dostupné z: <https://www.express.co.uk/news/world/868575/catalonia-independence-eu-summit-tajani-spain-rajoy-jordi-sanchez-jordi-cuixart>

⁹⁹ CARRERA, Xavier Vila., ref. 80

¹⁰⁰ CUADRAS MORATÓ, Xavier., ref. 39

5 Závěr

Katalánsko má velmi bohatou a dlouhou historii. Jeho základy byly položeny už v 10. století a o století později vznikl první psaný text v katalánštině. Katalánci si ale ve své dlouhé historii prošli několika obdobími, která se snažila potlačit jejich identitu. Proto se také v minulosti několikrát pokusili o získání větší míry autonomie a několikrát dokonce vyhlásili samostatný stát, vždy však v rámci nějakého uskupení. Nejednalo se tedy o vznik zcela nového samostatného státu. Katalánci ubránili katalánský jazyk a tradice i v době diktatury generála Franka, který se snažil silně potlačit jakékoliv projevy katalanismu.

V období demokratizace Španělska byla přijata španělská ústava, díky níž Katalánci obdrželi autonomii. O rok později v roce 1979 byl přijat Autonomní statut Katalánska, ve kterém je mimo jiné uvedeno, že katalánština a kastilština jsou oficiálními jazyky v Katalánsku. S procesem demokratizace se formují také nové politické strany nebo dochází k jejich obnově po Frankově diktatuře. Právě politické strany jsou hlavními nositeli katalánského nacionalismu a snah o větší autonomii a některé strany jsou nositeli snah o vytvoření nezávislého státu.

Katalánci v minulosti neusilovali o vznik nového samostatného státu. Jejich postoj se změnil, až když ústavní soud zamítl v roce 2010 několik článků nového autonomního statutu Katalánska z roku 2006 a zároveň, když se zhoršila celková ekonomická situace Katalánska vlivem ekonomické a finanční krize. Tyto dvě události výrazně ovlivnily náladu v katalánské společnosti a snahy o větší autonomii se změnily ve snahy o vznik nezávislého státu.

V novém autonomním statutu byl zamítnut španělským ústavním soudem článek, ve kterém se Katalánci prohlašují národem a mimo jiné také články, které se týkaly výběru daní. Katalánci požadovali větší autonomii v daňové oblasti, nelíbí se jim totiž, že do státního rozpočtu přispívají více, než se jim dostává zpět, a doplácí tak na chudší regiony. Ekonomická a finanční krize zapříčinila pokles HDP, zvýšila nezaměstnanost a nepříznivě se také promítla v katalánském deficitu veřejných financí a v několikanásobném zvýšení katalánského veřejného dluhu.

Kromě zmíněných faktorů, které vedly k probuzení secesionistických nálad, zde lze zahrnout i další motivy. Katalánsko je jednou z nejbohatších oblastí v rámci Španělska v přepočtu HDP na obyvatele, je atraktivním regionem pro zahraniční investice a podílí se čtvrtinou na celkových španělských exportech. V důsledku krize však výrazně vzrostl jeho deficit veřejných financí i veřejný dluh. Katalánci tento nepříznivý vývoj připisují právě financování chudých regionů. Domnívají se, že v případě nezávislého Katalánska by

k takovému nárůstu veřejného dluhu nedošlo a že by region prosperoval lépe. Dalším motivem je bezesporu dlouhá katalánská historie, sjednocující katalánský jazyk a tradice.

Sílící nárůst secese se projevil uspořádáním několika demonstrací, vyhlášením několika předčasných voleb v Katalánsku a také uspořádáním dvou referend o nezávislosti. Referenda se uskutečnila v roce 2014 a v roce 2017. Obě byla španělskou vládou prohlášena za protiústavní. V obou referendech převážná část voličů dala jasně najevo, že požaduje, aby se Katalánsko stalo nezávislým státem. Volební účast u referend však byla velmi nízká. Z tohoto pohledu lze vnímat, že Katalánci nejsou v otázce nezávislosti jednotní. K referendu nejspíš dorazili převážně jen ti, kteří usilují o nezávislost, aby vyjádřili svůj názor. Ostatní lidé se referenda neúčastní, protože ví, že není legální a závazné a jejich hlas tak není potřeba. Nicméně po referendu konaném v říjnu roku 2017, jehož výsledek skončil ve prospěch zastánců vzniku nezávislého státu, vyhlásilo Katalánsko nezávislost. Tato deklarace nezávislosti vyostřila vztahy s centrální vládou a centrální vláda aktivovala čl. 155 španělské ústavy, kterým se ujala vlády v Katalánsku.

Cílem této práce bylo identifikovat a zhodnotit ekonomické a politické překážky samostatnosti Katalánska, a to na základě analýzy historického, politického a ekonomického vývoje v souvislosti s nárůstem požadavků o nezávislost. Tohoto cíle bylo naplněno. Jednou z hlavních překážek je znění španělské ústavy. Pokud se zástupci vlády nedomluví na vyhlášení legálního referenda a případné změně ústavy, Katalánsko se nestane nezávislým státem. Samozřejmě by mohlo dojít k jednostrannému prohlášení nezávislosti Katalánska a vzniku nezávislého státu. Na mezinárodní scéně by ale toto prohlášení nezávislosti s největší pravděpodobností nezískalo mezinárodní podporu, jak už některé státy naznačily. Pokud k jednostrannému vyhlášení nezávislosti nevede vážný důvod jako je vnitrostátní konflikt nebo porušování lidských práv, nebylo by Katalánsko mezinárodním společenstvím nejspíš jako stát uznáno.

Další překážkou je samotný názor obyvatel. V případě, že by se nakonec Kataláncům podařilo s centrální vládou vyjednat uspořádání referenda o nezávislosti Katalánska, není jisté, jaký by byl výsledek takového referenda. Z průzkumů a také z volební účasti lze předpokládat, že by výsledek skončil ve prospěch zachování stávajících hranic Španělska.

V neposlední řadě je významnou překážkou nečlenství v EU. Pokud by Katalánsko nebylo členem EU, hlasovalo by pro jeho nezávislost méně lidí než v případě, že by bylo členem EU. Z tohoto pohledu je Evropská unie jednou z překážek na cestě k nezávislosti Katalánska.

Na další překážky na cestě k nezávislosti lze pohlížet jako na negativní dopady případného oddělení Katalánska od Španělska. Vzhledem k tomu, že tyto negativní dopady

mohou výrazně ovlivnit náladu ve společnosti, byly v této práci zařazeny mezi překážky. Jednou z dalších překážek je výše katalánského veřejného dluhu, který by vzrostl o část španělského veřejného dluhu. Důležitým limitujícím faktorem nezávislosti jsou dále obchodní aspekty. Katalánsko je jednou z nejbohatších autonomních oblastí a atraktivním regionem pro příliv zahraničních investic, to by se však mohlo změnit, pokud by Katalánsko bylo novým státem na mapě Evropy. Nejen že by se zhoršily politické vazby se španělskou vládou, došlo by také ke zhoršení obchodních vazeb, a to jak se Španělskem, tak s členskými státy EU. Největší podíl katalánských exportů a importů směřuje do, respektive z EU. V případě vzniku nezávislého státu mimo EU by došlo k obnovení celních kontrol a aplikaci cel, což by mělo negativní vliv na zahraniční obchod Katalánska. Vzhledem k tomu, že Španělsko je členem eurozóny, je otázkou, jakou měnu by Katalánci zvolili. Zda měnu euro a nástroje monetární politiky by tak ponechali v rukou zcela jiných států a ECB nebo by si vytvořili vlastní měnu, což by bylo velmi nákladné a zároveň by hrozila deprecie měny. Prvotní nestabilita v regionu by také zapříčinila odchod významných firem z Katalánska. Je nutné zmínit, že některé firmy své sídlo už dokonce přesunuly, což je potvrzuje tuto teorii. Sektor turismu, který je jedním z motorů katalánské ekonomiky, je také spatřován jako překážka pro odtržení Katalánska od Španělska, respektive od Evropské unie.

Těmito fakty, se také potvrdila hypotéza, že vznik samostatného nezávislého Katalánska by měl negativní politicko-ekonomický dopad na katalánské obyvatelstvo.

Na cestě ke vzniku nezávislého katalánského státu stojí řada vnějších i vnitřních faktorů. Vyhlášení nezávislosti na Španělsku a případný odchod Katalánska z Evropské unie by měl pro ekonomiku zničující efekt. Představitelé katalánských politických stran, jež usilují o nezávislost Katalánska, však neustále chtějí dosáhnout tohoto cíle nezávislosti. Z průzkumu veřejného mínění lze ale soudit, že nezávislost je spíše přáním politických elit než běžných Katalánců. Katalánci ještě v roce 2006 požadovali jen větší autonomii, z čehož je nutné vycházet. Pokud by ji byla větší autonomie ponechána, nejspíš by k referendům o nezávislosti nedošlo. Důležité také je, že Katalánci požadují nezávislost od vypuknutí ekonomické a finanční krize, kdy se Španělsko dostalo do recese. V případě, že by se Katalánsko stalo nezávislým státem, nejspíš by se dle odhadů také nacházelo v nepříznivé hospodářské situaci, což si někteří zastánci nezávislosti neuvědomují. Rovněž nízké povědomí některých občanů o případných negativních ekonomických a politických dopadech tak hraje v průzkumech důležitou roli a je klíčové pro strany usilující o nezávislost. Obyčejný člověk, který nevidí za politickou oponu, se neumí reálně rozhodnout, zda je pro jeho zemi, respektive region, odtržení přínosné. U občanů hraje důležitou roli veřejné mínění ve společnosti i jejich stávající sociální a ekonomická situace, ve

ktelé se zrovna nachází. Tento fakt potvrzuje i skutečnost, že počet stoupenců nezávislého Katalánska se zvýšil s příchodem finanční a ekonomické krize. Občanům jde také mnohdy o hrdost ke své zemi nebo regionu, což právě Katalánci dávají bezesporu na zřetel častými demonstracemi v den oslav svého národního dne. Jejich smýšlení proudí z dlouhé historie, na kterou jsou patřičně hrdí.

Jako nejreálnější cesta se v blízké budoucnosti jeví požadování větší míry autonomie, zejména ve fiskální oblasti. Je otázkou, zda by větší míra autonomie byla pro katalánské politiky dostačující. Zároveň je otázkou, zda se centrální a katalánská vláda dokáží dohodnout. Bezesporu by to však uklidnilo situaci v regionu a nebyl by důvod pro odliv zahraničních investic, turistů a přemísťování sídel významných firem. Zároveň by nedocházelo k takovým masovým demonstracím a rozdělení katalánské veřejnosti na zastánce a odpůrce samostatnosti. Nelze se však divit nespokojenosti Katalánců s jejich pozicí v rámci Španělska. Jejich požadavky na uspořádání několika referend nebo na změny statutu v důležitých oblastech jako je výběr daní nebyly centrální vládou vyslyšeny. Katalánci tak nyní vidí jediné řešení, kterým je nezávislost

Seznam použité literatury

Knižní zdroje

BALCELLS, Albert. *Catalan Nationalism: Past and Present*. Springer, 1996. ISBN 9781349242788.

BOSCH, Núria, Oriol AMAT, Antoni CASTELLS a Xavier CUADRAS et al. *Economía de Cataluña,: Preguntas y respuestas sobre el impacto económico de la Independencia*. Barcelona: Profit Editorial, 2014. ISBN 9788416115044.

BUCHANAN, Allen. Secession the Morality of Political Divorce from Fort Sumter to Lithuania and Quebec. Citováno in: ROSŮLEK, Přemysl. *Politický secesionismus & etické teorie: Allen Buchanan a jeho kritici*. Brno: Barrister & Principal, 2014. ISBN 978-80-7485-037-0.

CHISLETT, William. *Spain What Everyone Needs to Know*. Oxford: Oxford University Press, USA, 2013. ISBN 9780199344253.

CLOSA, Carlos. *Secession from a member state and withdrawal from the European Union: troubled membership*. New York: University Printing House, 2017. ISBN 9781107172197.

CUADRAS MORATÓ, Xavier. *Catalonia: A New Independent State in Europe? A Debate on Secession within the European Union*. London: Routledge, Taylor & Francis Group, 2016. ISBN 9781857437522.

DOWLING, Andrew. *The Rise of Catalan Independence: Spain's Territorial Crisis*. London: Routledge, Taylor & Francis Group, 2017. ISBN 978-1-4724-5984-8.

DUERR, Glen M. E. *Secessionism and the European Union: the future of Flanders, Scotland, and Catalonia*. Lanham, Maryland: Lexington Books, 2015. ISBN 978-0-7391-9085-2.

DVOŘÁKOVÁ, Kateřina a Miroslava FERRAROVÁ. Separatistické tendence v současné Evropě: Katalánsko, Skotsko a Vlámko na cestě k nezávislosti? *Politologická Revue*. 2014, 20(2), 31-62. ISSN 12110353.

FOJTÍKOVÁ, Lenka. Postavení Evropské unie v podmínkách globalizované světové ekonomiky. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2014. ISBN 978-80-248-3333-0.

GILLESPIE, Richard a Caroline GRAY, ed. *Contesting Spain?: the dynamics of nationalist movements in Catalonia and the Basque Country*. London: Routledge, Taylor & Francis Group, 2015. Europa country perspectives. ISBN 978-1-85743-806-2.

HARRIS, Simon. *Catalonia Is Not Spain - A Historical Perspective*. Lulu Press, 2014. ISBN 9781326118396.

HOLMAN, Robert. *Ekonomie*. 4., aktualiz. vyd. Praha: C.H. Beck, 2005. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 8071798916.

HROCH, Miroslav, ed. *Pohledy na národ a nacionalismus: čítanka textů*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2003. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). ISBN 80-86429-20-2.

KASÁKOVÁ, Zuzana. Vznik skotského parlamentu - konec procesu devoluce?. *Sborník západoevropských studií*. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2005. s. 81-228. ISBN 80-246-0889-8

KOHN, Hans. Nacionalismus. Citováno in: HROCH, Miroslav, ed. *Pohledy na národ a nacionalismus: čítanka textů*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2003. Studijní texty (Sociologické nakladatelství). s. 87. ISBN 80-86429-20-2.

LLOBERA., Josep. *Foundations of national identity: from Catalonia to Europe*. New York: Berghahn Books, 2005. ISBN 9781845450427.

MCHARG, Aileen, Tom MULLEN, Alan PAGE a Neil WALKER. *The Scottish Independence Referendum: Constitutional and Political Implications*. Oxford University Press, 2016. ISBN 9780191072017.

PAVKOVIĆ, Aleksandar. a Peter. RADAN. *Creating new states: theory and practice of secession*. Burlington, VT: Ashgate, c2007. ISBN 978-0-7546-7163-3.

ROSŮLEK, Přemysl. *Politický secesionismus & etické teorie: Allen Buchanan a jeho kritici*. Brno: Barrister & Principal, 2014. ISBN 978-80-7485-037-0.

SMITH, Anthony D. *Nations and nationalism in a global era*. Cambridge, UK: Polity Press, 1995. ISBN 0745610188.

UTRERA DOMÍNGUEZ, David. *Cultura y civilización catalanas*. Brno: Masarykova univerzita, 2014. ISBN 9788021069343.

TORTELLA, Gabriel. *Catalonia in Spain: History and Myth*. New York, NY: Springer Berlin Heidelberg, 2017. ISBN 978-3-319-54950-7.

Elektronické zdroje

CARRERA, Xavier Vila. The domain of Spain: how likely is Catalan independence?. *World Affairs* [online]. 2014, 176(5), 77-83 [cit. 2017-09-28]. ISSN 00438200. Dostupné z: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=edsgao&an=edsgcl.356453729&scope=site>

CONNOLLY, CHRISTOPHER K. INDEPENDENCE IN EUROPE: SECESSION, SOVEREIGNTY, AND THE EUROPEAN UNION. *Duke Journal of Comparative* [online]. 2013, 24(1), 51-105 [cit. 2017-10-23]. ISSN 10536736. Dostupné z: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=a9h&an=94888675&scope=site>

GUZMÁN RAMÍREZ, Aura Daniela a Martha Lucía QUIROGA RIVIERE. La crisis económica y el movimiento independentista catalán. *OASIS - Observatorio de Análisis de los Sistemas Internacionales* [online]. 2013, (18), 55-71 [cit. 2018-03-29]. ISSN 16577558. Dostupné z: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=asn&an=96171623&scope=site>

KOLÇAK, Hakan. Associate Statehood for Scotland as the Way to Stay in both the United Kingdom and the European Union: the Liechtenstein Example. *Romanian Journal of European Affairs* [online]. 2017, 17(1), 40-58 [cit. 2018-01-28]. ISSN 15828271. Dostupné z: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=e5h&an=123516084&scope=site>

MCGARVEY, NEIL. The 2014 Scottish Independence Referendum and Its Aftermath. *Social Alternatives* [online]. 2015, 34(3), 34-40 [cit. 2018-01-23]. ISSN 01550306. Dostupné z: <http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=asn&an=111875542&scope=site>

Wood, John R. *Secession: A Comparative Analytical Framework*. Canadian Journal of Political Science / Revue Canadienne De Science Politique, vol. 14, no. 1, 1981, p. 107–134. [online]. [cit. 2017-12-14]. Dostupné z: www.jstor.org/stable/3230396

Internetové stránky

Banco de España: Are the Spanish Long-Term Unemployed Unemployable? [online]. Banco de España, 2016 [cit. 2018-04-07]. Dostupné z: <https://www.bde.es/f/webpi/SES/seminars/2016/files/sie1634.pdf>

Banco de España: The strategy of the ECB [online]. [cit. 2018-04-07]. Dostupné z: https://www.bde.es/bde/en/areas/polimone/estrategia/La_estrategia_del_BCE.html

BBC: Spain's regional governments: How they got into trouble [online]. 2012 [cit. 2018-04-08]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/business-18951575>

BEWS, Lynsey. Nicola Sturgeon suggests second Scottish independence referendum could be held in next four years. *INDEPENDENT* [online]. 2017 [cit. 2018-01-28]. Dostupné z: <http://www.independent.co.uk/news/uk/politics/scotland-independence-referendum-scottish-national-party-snp-a7991006.html>

BURGEN, Stephen. CaixaBank: Spain's third largest bank joins exodus from Catalonia. *The Guardian* [online]. Barcelona, 2017 [cit. 2018-03-29]. Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2017/oct/06/catalonia-business-independence-spanish-government>

Catalonia crisis: What next for Spain?. *BBC* [online]. 2017 [cit. 2018-03-25]. Dostupné z: <http://www.bbc.com/news/world-europe-41551466>

CARRELL, Severil. Scottish parliament to get control over income tax and welfare spending. In: *The Guardian* [online]. 2018 [cit. 2018-01-26]. Dostupné z: <http://www.theguardian.com/uk-news/2014/nov/26/scottish-parliament-control-income-tax-welfare-spending>

CERULUS, Laurens. Flemish nationalists break cover on Belgium's future. *POLITICO* [online]. 2016 [cit. 2018-01-30]. Dostupné z: <https://www.politico.eu/article/flemish-nationalists-break-the-silence-on-belgiums-future-separatism-independence-bart-de-wever/>

Eurostat: Glossary:Unemployment - Statistics Explained [online]. [cit. 2018-04-07]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:Unemployment>

EXPRESS: 'No-one in Europe will recognise independence of Catalonia' - EU's Tajani. *EXPRESS* [online]. 19. října 2017 [cit. 2018-03-31]. Dostupné z: <https://www.express.co.uk/news/world/868575/catalonia-independence-eu-summit-tajani-spain-rajoy-jordi-sanchez-jordi-cuixart>

Generalitat de Catalunya: Preamble [online]. [cit. 2017-12-15]. Dostupné z: <https://web.gencat.cat/en/generalitat/estatut/estatut2006/preambul/>

Generalitat de Catalunya: 1979 Statute of autonomy [online]. [cit. 2018-02-15]. Dostupné z: <http://web.gencat.cat/en/generalitat/estatut/estatut1979/>

GOVAN, Fiona. Catalan independence vote 'anti-democratic', says Rajoy. *The Telegraph* [online]. Madrid, 2014 [cit. 2018-03-25]. Dostupné z: <https://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/spain/11127990/Catalan-independence-vote-anti-democratic-says-Rajoy.html>

Idescat: Companies and establishments on 1 January. By activity sectors and number of wage earners. *Idescat: Institut d'Estadística de Catalunya* [online]. [cit. 2018-03-25]. Dostupné z: <https://www.idescat.cat/pub/?id=aec&n=975&lang=en>

Idescat: Early leavers from education and training. By sex. Total. *Idescat: Institut d'Estadística de Catalunya* [online]. [cit. 2018-04-07]. Dostupné z: <https://www.idescat.cat/economia/inec?tc=5&id=8508&lang=en&cp=00&x=8&y=10>

Idescat: Employed persons in the tourism sector. By sex and professional situation. *Idescat: Institut d'Estadística de Catalunya* [online]. [cit. 2018-03-25]. Dostupné z: <https://www.idescat.cat/economia/inec?tc=3&id=0332&lang=en&dt=201704&x=7&y=7>

Idescat: European Union. Gross domestic expenditure on R&D relative to the GDP. *Idescat: Institut d'Estadística de Catalunya* [online]. [cit. 2018-03-25]. Dostupné z: www.idescat.cat/economia/?tc=3&id=8301&lang=en

Idescat: Exports. By geographical areas and countries % over total. *Idescat: Institut d'Estadística de Catalunya* [online]. [cit. 2018-03-25]. Dostupné z: <https://www.idescat.cat/economia/inec?tc=5&id=0803&lang=en&cp=16&x=9&y=9>

Idescat: Imports. By geographical areas and countries % over total. *Idescat: Institut d'Estadística de Catalunya* [online]. [cit. 2018-03-25]. Dostupné z: <https://www.idescat.cat/economia/inec?tc=5&id=0804&lang=en&cp=16&x=10&y=6&z=init>

Idescat: Labour *Idescat: Institut d'Estadística de Catalunya* [online]. 2016 [cit. 2018-04-07]. Dostupné z: <https://www.idescat.cat/economia/inec?st=1&tema=treba&lang=en>

Idescat: Long-term unemployment rate. By sex. Total. *Idescat: Institut d'Estadística de Catalunya* [online]. [cit. 2018-04-07]. Dostupné z: <https://www.idescat.cat/economia/?tc=5&id=8501&dt=201700&lang=en>

Idescat: Relationship with the activity of the population from 16 to 29 years of age. *Idescat: Institut d'Estadística de Catalunya* [online]. [cit. 2018-04-07]. Dostupné z: <https://www.idescat.cat/economia/inec?tc=5&id=D402&lang=en&cp=03&x=13&y=7>

Instituto Nacional de Estadística: *Demografía y población* [online]. [cit. 2018-02-03]. Dostupné z: http://www.ine.es/dyngs/INEbase/es/categoria.htm?c=Estadistica_P&cid=1254734710990

JORRÍN G., Javier. Cataluña ha pagado 4.200 M de su deuda con fondos del FLA en pleno auge soberanista. *El Confidencial: Economía* [online]. 2017 [cit. 2018-03-25]. Dostupné z: https://www.elconfidencial.com/economia/2017-09-29/referendum-cataluna-deuda-vencimientos-fla_1451719

MBank – CASE Seminar Proceedings: The Catalan economy: Crisis, recovery and policy challenges [online]. Warszawa, 2016 [cit. 2018-04-08]. Dostupné z: http://www.case-research.eu/uploads/zalacznik/2017-05-26/The_Catalan_economy_Crisis_recovery_and_policy_challenges.pdf

Metroscopia: ¿Qué piensan los catalanes del 'procés'? [online]. 25. května 2017 [cit. 2018-03-31]. Dostupné z: <http://metroscopia.org/informe-completo-clima-politico-cataluna>

MINDER, Raphael. Catalonia's Parliament Delays Vote on Puigdemont as President. *The New York Times* [online]. 2018 [cit. 2018-03-25]. Dostupné z: <https://www.nytimes.com/2018/01/30/world/europe/spain-catalonia-carles-puigdemont.html>

OECD: OECD Economic Surveys: Spain [online]. OECD, 2017 [cit. 2018-04-07]. Dostupné z: www.oecd.org/eco/surveys/economic-survey-spain.htm

OSN. Mezinárodní pakt o hospodářských, sociálních a kulturních právech. New York, 1966. [online]. [cit. 2017-12-15]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/wp->

content/uploads/2015/03/mezinarodni-pakt-o-hospodarskych-socialnich-a-kulturnich-pravech.pdf

Political Context Survey. 2018 [online]. Centre d'Estudis d'Opinió, 2018 [cit. 2018-04-01]. Dostupné z: <http://upceo.ceo.gencat.cat/wsceop/6508/Abstract%20in%20English%20-874.pdf>

REINO DE ESPAÑA. *Constitución Española de 1978*. In: Reino de España: Congreso de los Diputados, 1978. Dostupné také z: <https://www.boe.es/legislacion/documentos/ConstitucionCASTELLANO.pdf>

ROBINSON, Duncan. Belgium: a nation divided by more than two languages. *FINANCIAL TIMES* [online]. 2015 [cit. 2018-01-29]. Dostupné z: <https://www.ft.com/content/c45dfbd4-7349-11e5-bdb1-e6e4767162cc>

Scottish Government: Boosting our economy [online]. [cit. 2018-01-28]. Dostupné z: <http://www.gov.scot/Topics/International/Europe/Benefits-EU-Membership/support>

Seznam zkratek

BOP	Barometr politického názoru (Baròmetre d'Opinió Política)
CatComú-Podem	Strana Katalánsko – společně můžeme (Catalunya en Comú–Podem)
CatSíqueesPot	Koalice Katalánsko ano, můžeme (Catalunya Sí que es Pot)
CDC	Demokratická konvergence Katalánska (Convergència Democràtica de Catalunya)
CiU	Konvergence a jednota (Convergència i Unió)
CUP	Lidová kandidatura jednoty (Candidatura d'Unitat Popular)
C's	Občané – Strana občanů (Ciutadans)
CUP	Kandidatura populární jednoty (Candidatura d'Unitat Popular)
ECB	Evropská centrální banka
ERC	Republikánská levice Katalánska (Esquerra Republicana de Catalunya)
EU	Evropská unie
EU (28)	Belgie, Francie, Lucembursko, Nizozemsko, Itálie, Německo, Dánsko, Irsko, Velká Británie, Řecko, Portugalsko, Španělsko, Finsko, Rakousko, Švédsko, ČR, Estonsko, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Polsko, Slovensko, Slovinsko, Rumunsko, Bulharsko, Chorvatsko
EUiA	Spojená a alternativní levice (Esquerra Unida i Alternativa)
FLA	Fond na podporu likvidity (Fondo de Liquidez Autonómica)
ICV	Iniciativa pro Katalánsko-Zelení (Iniciativa per Catalunya Verds)
JuntsxCat	Společně pro Katalánsko (Junts per Catalunya)
JxSí	Společně pro ano (Junts pel Sí)
N-VA	Nová vlámská aliance (Nieuw-Vlaamse Alliantie)
OSN	Organizace spojených národů
PP	Lidová strana (Partido Popular)
PPC	Lidová strana Katalánska (Partit Popular de Catalunya)
PSC	Strana socialistů Katalánska (Partit dels Socialistes de Catalunya)
PSOE	Španělská socialistická dělnická strana (Partido Socialista Obrero Español)
SCC	Skotské ústavní shromáždění (Scottish Constitutional Convention)
SI	Katalánska solidarita za nezávislost (Solidaritat Catalana per la Independència)

SNP	Skotská národní strana (Scottish National Party)
UDC	Demokratická jednota Katalánska (Unió Democràtica de Catalunya)
UGT	Všeodborový svaz pracujících (Unión General de Trabajadores)
VU	Lidové unie (Volksunie)

Seznam grafů a tabulek

Graf 3.1 Rozložení politických stran v katalánském parlamentu v letech 1992–2017	33
Graf 3.2 Podíl jednotlivých autonomních oblastí na tvorbě HDP Španělska v roce 2016.....	35
Graf 3.3 Srovnání HDP na obyvatele v Katalánsku, Španělsku a EU (28) v letech 2000-2016 (běžné ceny, eur)	37
Graf 3.4 Srovnání míry nezaměstnanosti v Katalánsku, Španělsku a EU (28) v letech 2000-2016 (osoby ve věku 15-74 let, v %)	39
Graf 3.5 Srovnání meziroční změny průměrného harmonizovaného indexu spotřebitelských cen v Katalánsku, Španělsku a EU (28) v letech 2001-2017 (v %)	41
Graf 3.6 Přebytek/Deficit veřejných financí (% k HDP)	42
Graf 3.7 Srovnání poměru veřejného dluhu k HDP v Katalánsku, Španělsku a EU (28) v letech 2002 až 2016 (v %).....	43
Graf 4.1 Veřejné mínění.....	48
Graf 4.2 Exporty Katalánska dle země určení (podíl na celkovém exportu Katalánska)	54
Graf 4.3 Importy Katalánska dle země původu (podíl na celkovém importu Katalánska).....	56
Graf 4.4 Měsíční procentní změna počtu zahraničních turistů v Katalánsku.....	58
Tabulka 3.1 HDP na obyvatele jednotlivých autonomních oblastí Španělska v roce 2016 (běžné ceny, eur), pozn. vývoj v letech 2000–2016 viz příloha 1.....	36
Tabulka 4.1 Výpočet veřejného dluhu Katalánska při převedení části španělského veřejného dluhu dle velikosti populace a dle velikosti HDP	52

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byl(a) seznámen(a) s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 26.4.2018

Bc. Beata Okenica Maierová

SEZNAM PŘÍLOH

PŘÍLOHA Č. 1: HDP na obyvatele jednotlivých autonomních oblastí Španělska v letech 2000- 2016 (běžné ceny,eur), řazeno sestupně dle roku 2016